

**PERE VIÑAS DORDAL,
UN FARMACÈUTIC INNOVADOR**

DISCURS

llegit a l'acte d'ingrés de l'Acadèmic Corresponent

Il·lustre Sr. Antoni Buxadé Viñas

Celebrat el dia 5 de febrer de 2018

PRESENTACIÓ

a càrrec de l'Acadèmic Numerari

Excel·lentíssim Sr. Dr. Joan Uriach i Marsal

Barcelona
2018

*L'Acadèmia no es fa solidària de
les opinions que s'exposen en les
publicacions, de les quals és responsable
l'autor.*

Excel·lentíssim Senyor President
Excel·lentíssims i Il·lustres senyores i senyors Acadèmics
Distingides autoritats acadèmiques i professionals,
Senyores i senyors,

Vull agrair molt sincerament al President i a la Junta de l'Acadèmia per l'honor que em concedeixen, però també voldria agrair de manera molt especial al Sr Antoni Buxadé Viñas per la confiança a l'hora d'encarregar-me aquest discurs de benvinguda, en el dia del seu ingrés com a Acadèmic Corresponent a la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya.

Per poder escriure el meu discurs, el Sr. Antoni Buxadé Viñas em va enviar còpia del seu currículum. Certament, és un currículum impressionant. El nostre nou acadèmic porta la farmàcia a les venes. I això, per un farmacèutic com jo, és molt emocionant. Veure que la gent que et ve al darrera s'apassiona per l'ofici que ens estimem tant, és molt gratificant. Citaré només alguns aspectes del seu currículum, perquè vostès també s'impressionin i vegin que avui a la Reial Acadèmia de Farmàcia hem fitxat un primera figura.

El Sr. Antoni Buxadé Viñas es va llicenciar en Ciències Químiques a la Universitat de Barcelona, amb premi extraordinari, el 1973 i també en Farmàcia l'any 1977. Es va especialitzar en Farmàcia Industrial i Galènica i és especialista en Anàlisi de Control de Medicaments i Drogues. A més a més ha format part 21 anys de la Junta Directiva de Farmaindustria i actualment és membre del Consell de Govern, des d'octubre del 2016. Som davant d'un home amb influència en el món de l'empresa.

Però anem al gra, perquè sobretot, i vull remarcar aquesta dada, el Sr. Antoni Buxadé Viñas, des del 1978 fins el 2016, va ser director tècnic dels Laboratoris Viñas i ara des del 1980 és el director d'investigació. Des d'aquest càrrec ha desenvolupat diversos projectes: noves substàncies per al tractament de l'úlcer gastroduodenal, nous derivats del zinc, antivirals, síntesi de productes dermatològics, etcètera, fins a un total de 58 patents aconseguides.

El que volia destacar no és això, sinó el fet que el Sr. Antoni Buxadé Viñas ha desenvolupat la seva tasca científica als laboratoris de casa seva, els laboratoris que va fundar el seu avi, el Sr. Pere Viñas Dordal. I això per mi és molt destacable. Aquesta circumstància em toca de a prop. Molt, perquè jo em vaig trobar en la mateixa situació. Sé el que significa heretar aquesta responsabilitat, i és per això que només discrepo amb una dada del teu currículum. No tens l'edat que dius que tens. En el currículum, dius que tens 66 anys. Però això no és cert. Ets molt més gran i tot això d'avui és més significatiu del que ens pensem. Tens exactament 106 anys. En realitat, vas néixer el 1911, l'any en que el teu avi, el Sr. Pere Viñas Dordal, va fundar la farmàcia que tanta il·lusió li feia, la mítica Farmàcia Internacional de Barcelona.

Hauràs notat que ara em permeto la llibertat de tutejar-te. Primera, perquè em sento molt proper a la teva història. I segona, perquè sóc més gran. Si tu tens 106 anys, jo en tinc 179. Em passa el mateix: tot i haver nascut biològicament a Barcelona el 1929, el meu lligam amb la farmàcia, l'empresa i sobretot la drogueria que van fundar els meus avantpassats el 1838 sempre m'ha fet pensar que, en realitat, els inicis de la meua vida calia situar-los en aquella data aparentment llunyana, a la vegada que tant propera i familiar. Per tant, segons els meus càlculs, tens 106 anys.

A part del currículum, el Sr. Antoni Buxadé Viñas, també em va enviar un document encara més valuós: és el text del discurs d'ingrés a la nostra acadèmia, el text que tot seguit llegirà: es tracta de la biografia personal i científica del seu avi, del fundador de la "FARMÀCIA INTERNACIONAL", a Barcelona el 1911, el número 17 de la Rambla del Centre, prop del Gran Teatre del Liceu. És una història apassionant, digna de ser explicada. El discurs que ens llegirà el Sr. Antoni Buxadé Viñas és la història desconeguda d'un gran personatge, d'una

gran persona i d'un gran farmacèutic.

El Sr. Pere Viñas Dordal, el teu avi, va poder obrir la Farmàcia Internacional gràcies a l'ajuda del seu germà gran, el popular tenor Francesc Viñas Dordal, que li va facilitar la inversió. Quina família! El Sr. Pere Viñas Dordal era un gran apassionat de l'ofici de farmacèutic. També tenia una formació acadèmica molt sòlida. Es va poder formar a Alemanya i a la Farmàcia Internacional s'hi venien productes estrangers de tota mena, però sobretot, cal ressaltar que també era laboratori, un laboratori d'anàlisi i un laboratori especial per a l'anàlisi d'orina.

Pere Viñas Dordal havia produït específics propis amb marca. Escoltin aquests noms: Uromil, pel reuma, la gota, l'artritis o les infeccions de les vies urinàries; el Fett-fort, que servia per combatre l'obesitat, amb un anunci fantàstic, estel.lar, amb una il.lustració de Junceda on apareixia una dama molt obesa, i un cavaller fent força apretant-se contra ella, ajupit, mirant d'encabir la senyora per la porta del vagó d'un tren.

Pere Viñas també va patentar una farmaciola d'accidents amb caixa de condicionament destinada a tallers, mines, fàbriques i establiments d'importància. Entre altres coses, la farmaciola del Sr. Viñas incloïa 6 injectables d'urgència, i disposava d'elements accessoris com ara cotó, gasa, esparadrap, termòmetre i agulles de sutura. La farmaciola també incloïa un manual de primers auxilis amb recomanacions farmacèutiques, amb figures i gravats explicatius. Aquesta patent diu molt de l'ofici i la manera de ser del teu avi, molt. Una farmaciola per treballadors de fàbriques i mines.

Quina història tan fascinant la dels nostres avis. M'he permès la llibertat d'encarar el discurs d'aquesta manera tan personal i familiar, perquè jo també vaig tenir un avi important, l'avi Quimet. M'ha emocionat que dediquessis el discurs que llegiràs al teu avi. Aquest gest t'honora. Jo te'n dono les gràcies, perquè m'has fet recordar l'avi Quimet, que era adroguer, si bé sentia l'adrogueria i la farmàcia com dues passions bessones. Sobretot, m'has fet recordar un detall remarkable. Que la figura de l'avi és important. Nosaltres no som res sense aquella generació d'avis tan capaços, tan preocupats pel benestar dels

altres, tan dedicats a la sanitat i a la farmàcia.

Ara entenc el tarannà de la teva família. Una família senzilla, modesta, gens creguda. La teva família no s'ha vantat mai de res. Recordo haver-me trobat algunes vegades amb el teu pare, a missa de dotze, al carrer Balmes. Recordo haver pensat que sou un conjunt familiar admirable. Sé que heu passat temps difícils. Tots n'hem passat. Temps bons i temps dolents. La gent no ho sap, però el món de l'empresari sempre és complicat. I també sé que la figura exemplar de l'avi t'ha servit i et servirà en un futur per tirar endavant. No en tinguis cap dubte.

L'avi Quimet tenia quatre regles: la primera era no estirar més el braç que la màniga. Penso que tu també ets així. La primera vegada que et vaig veure vaig pensar que eres molt entenimentat. També recordo que vaig pensar: "Aquest noi farà coses". I mira, avui entres a la nostra Acadèmia. La segona recomanació de l'avi Quimet era la seriositat: donar la paraula. Tenir paraula. Tant a la vida com en els negocis, la paraula és sagrada. La tercera regla era treballar dur, treballar de veritat sense defallir mai. La quarta era pensar en el futur, estar a l'aguait i no adormir-se. Si els meus avantpassats, si els nostres avantpassats no haguessin pensat en el nostre futur, nosaltres ara no seríem aquí.

Penso, molt sincerament, que la presència del Sr. Antoni Buxadé Viñas a l'Acadèmia serà positiva i enriquidora. És per això que una vegada hagi llegit el seu discurs d'ingrés, demanaria a l'Excm. President que li concedeixi el títol acreditatiu i l'honor amb la medalla corresponent d'aquesta Reial Acadèmia.

No em queda res més per afegir. Simplement donar-los les gràcies per escoltar-me i felicitar molt efusivament al nou acadèmic, però sobretot, posar punt final al meu discurs tal i com ell acabarà el seu: "Gràcies avi".

Dr. Joan Uriach i Marsal.

Excel·lentíssim Senyor President
Excel·lentíssims i Il·lustres senyores i senyors Acadèmics
Senyores i senyors,

És per a mi un gran honor haver estat proposat com a acadèmic corresponent d'aquesta Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya, prestigiosa institució als membres de la qual agraeixo aquesta prerrogativa; de manera molt especial, als excel·lentíssims acadèmics doctors Miquel Ylla-Català, Antoni Esteve i Mª Ángeles Calvo per avalar la meva candidatura.

Que el Dr. Joan Uriach, ànima d'una empresa farmacèutica centenària, hagi volgut honorar-me amb la seva presentació, per a mi ha estat entranyable. Tant el meu pare com els meus germans sempre ens sentirem en deute amb el Dr. Uriach pels molts i excel·lents consells que ens ha donat. Les seves paraules, avui, són una mostra més de l'amistat que ens uneix.

Quan el Dr. Miquel Ylla em va comunicar la seva intenció de proposar el meu ingrés com a acadèmic corresponent d'aquesta Reial Acadèmia, crec que ho va fer, més que pels meus mèrits científics, pel nexa, mantingut durant tota la meua vida, amb Laboratoris Viñas, empresa centenària que manté un vincle de col·laboració amb aquesta institució.

Voldria també expressar el meu agraïment a totes aquelles persones que han contribuït al fet que avui pugui participar en aquest acte acadèmic.

Als meus primers mestres de l'Escola Pia de Sarrià, per l'ensenyança rebuda. Als qui van ser catedràtics de la Facultat de Ciències Químiques, especialment al professor Ricardo Granados Jarque, i de la Facultat de Farmàcia, amb un grat record per al professor Manuel Rosell Pérez, que va saber transmetre'ns el seu entusiasme per la Bioquímica.

A tots els tècnics i investigadors de Laboratoris Viñas, que m'han ajudat i acompanyat en la labor de la Direcció Tècnica i de Recerca, i igualment a tots els treballadors de l'empresa que han fet possible assolir els 106 anys d'antiguitat.

A Farmaindustria, associació que des de 1989 i en diferents etapes ha dipositat en mi la seva confiança per a formar part de cinc Juntes Directives i actualment del seu Consell de Govern.

Finalment, no voldria acabar aquest apartat d'agraïments sense expressar un profund reconeixement de gratitud, tant envers els meus pares, els meus germans i la quarta generació de la meva família que ja treballen a l'empresa amb il·lusió, com envers la meva esposa Mercè Hernanz Miserachs, el centre primordial de la meva vida, companya, mare de les meves tres filles, Mariona, Mercè i Anna, i àvia dels meus néts que potser algun dia llegiran aquest discurs sobre el seu rebesavi.

**PERE VIÑAS DORDAL,
UN FARMACÈUTIC INNOVADOR**

ÍNDIX

	<u>Pàgina</u>
1. PERFIL PERSONAL DE PERE VIÑAS DORDAL.....	13
1.1. ORÍGENS	13
1.2. FORMACIÓ ACADÈMICA	14
1.2.1. L'ESCOLA PIA	14
1.2.2. ESTUDIS D'ENGINYERIA	15
1.2.3. ESTUDIS DE FARMÀCIA.....	16
1.3. FORMACIÓ A L'ESTRANGER.....	18
1.3.1. FORMACIÓ ACADÈMICA	18
1.3.2. FORMACIÓ PROFESSIONAL A ALEMANYA	19
2. LA FARMACIA INTERNACIONAL.....	21
2.1. FUNDACIÓ.....	21
2.2. ESPECÍFICS ESTRANGERS.....	26
2.3. ESPECÍFICS PROPIS AMB MARCA.....	27
2.4. PRIMERA PATENT	28
2.5. PRIMERA FÓRMULA AMB MARCA PRÒPIA	29
3. ESTRATÈGIA PUBLICITÀRIA.....	30
4. EL LABORATORI FARMACÈUTIC INDUSTRIAL.....	33
5. ESPECÍFICS MÉS SIGNIFICATIUS	35
5.1. FETT-FORT	35
5.2. RADIO SALIL	37
5.3. RUAMBA	39
5.4. ALTRES ESPECÍFICS: MALTOGEN, SEPTOFORM, NOVOTROPINA, HEMOCALCÍN VITAMINAT, GELOSÁN, SEDOBRINA I PEPTOCIDÍN	42
6. ESPECIALITATS FARMACÈUTIQUES MÉS SIGNIFICATIVES (1919-1948).....	43
6.1. CANVIS LEGISLATIUS	43

6.2.	KASUGA	44
6.3.	THUS-SERUM	45
6.4.	SEPTOMIDA	45
7.	EL COL·LEGI DE FARMACÈUTICS I L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA DE 1929	46
8.	LLICÈNCIES DE PRODUCTES.....	47
8.1.	TOKALÓN. CERA ASEPTINA	48
8.2.	SALTRATOS.....	48
8.3.	MAGNESIA BISURADA.....	48
8.4.	KOLYNOS	50
9.	VINCLES AMB L'ESTRANGER	51
9.1.	VISIÓ INTERNACIONAL.....	51
9.2.	GUERRA CIVIL (1936-1939)	52
9.3.	MARIA VILARDELL PERMANYER	52
9.4.	REGNE UNIT	53
9.5.	MEDICAMENTS A AMÈRICA	53
10.	LA RECERCA DE L'EXCEL·LÈNCIA.....	55
10.1.	EL CRIST DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE MOIÀ... 55	
10.2.	EL MAUSOLEU DEL TENOR VIÑAS	55
11.	ÚLTIM PROJECTE.....	57
12.	EL LLEGAT	57

1. PERFIL PERSONAL DE PERE VIÑAS DORDAL

1.1. ORÍGENS

Pere Viñas Dordal va néixer a Moià el dia de Nadal de l'any 1878 en una de les famílies més humils del poble. Els seus pares, Josep Viñas i Maria Dordal, tingueren vuit fills, dels quals només van arribar a adults quatre: Francesc, el més gran, Concepció, Marià i el benjamí Pere. L'amor per la música d'aquesta família transformaria el seu futur.

Francesc Viñas, el primogènit, es veié obligat per motius econòmics a abandonar la llar paterna de molt petit. Amb enorme força de voluntat i estudi, va anar educant la seva veu privilegiada fins que en 1888 tingué l'oportunitat de cantar *Lohengrin* com a tenor al Gran Teatre del Liceu de Barcelona. Així començà la seva fama fins a convertir-se en un dels millors tenors wagnerians de l'època.

El tenor Viñas, a qui Barcelona va dedicar el nom d'un carrer, era quinze anys més gran que en Pere. Francesc el va aconsellar i ajudar econòmicament perquè pogués forjar el seu futur. Les relacions i l'experiència fora d'Espanya del tenor foren model, guia i ajuda per a la carrera farmacèutica del seu germà petit, Pere.

És indubtable que l'amor a la família, la força de voluntat per a innovar i prosperar i la passió per la música són pilars bàsics en la història de la família Viñas. De fet, el seu germà mitjà, Marià Viñas, prevere, fou des de 1912 mestre de capella de la catedral de Barcelona i compositor de música sacra, les obres del qual es troben recopilades al monestir de Montserrat.

Bibliografia:

- Gregori, L. de, *Francesc Viñas. El gran tenor català fundador de la Lliga de Defensa de l'Arbre Fruïter*, Barcelona 1935.

- Zuecas Navarro, J., "Marià Viñas i Dordal - Mestre de Capella", *Modilianum*, volum VIII (42), any 2000, pp. 55-70.

1.2. FORMACIÓ ACADÈMICA

1.2.1. L'ESCOLA PIA

En l'educació i en la vida de Pere Viñas, l'Escola Pia va tenir un paper destacat. El primer ensenyament de Pere com a nen va transcórrer a Moià, en el primer col·legi de l'Escola Pia fundat a Espanya en 1863 pel moianès Mn. Jaume Boixó i cinc escolapis napolitans. El batxillerat no s'impartia en el seu poble natal, per la qual cosa es va traslladar a l'Escola Pia de Tàrrrega, on va continuar els dos primers cursos. D'allà, en 1894 es mudà a Barcelona, on va continuar els seus estudis a l'Escola Pia de Sarrià, que s'inaugurava aquell mateix any i on finalitzaria el batxillerat.

La seva relació amb els escolapis va continuar al llarg dels seus estudis universitaris a Barcelona. L'Escola Pia de Sarrià va ser casa-llar a la ciutat. Per tal de contribuir a les seves despeses de manutenció i allotjament i no ser una càrrega per a la família, Pere Viñas compatibilitzava la universitat amb la feina com a institutor intern del col·legi de Sarrià.

Pere Viñas sempre fou fidel als escolapis. L'any 1931 es fundava l'Associació d'Antics Alumnes de l'Escola Pia, en què Pere Viñas entrà a formar part de la primera Junta Directiva.

Bibliografia:

- Florensa Parés, J., *El projecte educatiu de l'Escola Pía de Catalunya (1683-2003): una escola popular*, 1ª ed. Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i Escola Pia de Catalunya, Barcelona 2010.

- Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya 07-30 c. 10. "Llibre de registre de matrícula d'escola pública.Tàrrrega. 1884-1904. CAT".

- Escola Pia Sarrià-Calassanç, *La història de l'Escola Pia Sarrià-Calassanç (1894-1895)*. Disponible en <http://www.escolapissarria.cat/estimar-educar-ensenyar/la-historia-de-escola-pia/>

- *La Vanguardia*, domingo 15 de febrero de 1931, Gacetilla, p. 12, col. 3.

1.2.2. ESTUDIS D'ENGINYERIA

Les bones qualificacions que Pere Viñas va obtenir en el batxillerat feren que emprengués una carrera universitària. La química industrial fou la seva primera vocació. En aquells anys hi havia pocs centres orientats a les aplicacions pràctiques de la química.

A Espanya, amb la promulgació del Reial decret de 4 de setembre de 1850 es creava la carrera d'Enginyeria Industrial. De les noves escoles industrials havien de sortir "*perfectos químicos y hábiles mecánicos*" segons el preàmbul del decret esmentat.

Fins a 1859, els estudiants de tercer curs que aspiraven al títol superior havien de traslladar-se a Madrid. No fou fins a 1860 que es va autoritzar l'Escola Superior Industrial de Barcelona a atorgar el títol d'Enginyer Mecànic o Químic. Curiosament, amb la desaparició de les escoles industrials de València (1865) i Sevilla (1866) i del flamant Reial Institut Industrial de Madrid (1867), només va quedar l'Escola de Barcelona, gràcies al fet que a Barcelona es va establir en 1866 un acord entre la Diputació, l'Ajuntament i l'Estat fins a 1917, pel qual l'Escola va passar a dependre exclusivament de l'Estat. En resum, durant trenta-dos anys, entre 1867 i 1899, i fins a la creació de l'Escola de Bilbao, l'Escola de Barcelona va ser l'única que aportava a Espanya els enginyers tan necessaris per a la industrialització.

El Nadal de 1873 l'Escola de Barcelona abandonava la seva seu a l'antic convent de Sant Sebastià, situat darrere de l'edifici de la Llotja, per a traslladar-se a les seves noves instal·lacions a la Universitat Literària. Estava situada a la zona nord i nord-oest de l'edifici que ocupava part dels soterranis, planta baixa, primer i segon pisos del que avui és l'Edifici Històric de la plaça de la Universitat.

Pere Viñas va dur a terme en aquesta escola els seus estudis d'Enginyer Industrial en l'especialitat de Química; seguí el Pla de 1892-1902, que incloïa, en el primer any, Anàlisi Química, en el segon, Química Industrial Inorgànica i, en el tercer, Química Industrial Orgànica, amb les corresponents pràctiques de laboratori per a cada assignatura. Posteriorment, en el nou Pla d'Estudis, segons el Reial decret de 14 de setembre de 1902, s'hi afegiria, al cinquè curs, l'assignatura

de Tecnologia Química. En 1904, ja era Enginyer Industrial Mecànic i, en 1905, Enginyer Químic. Aleshores, Pere tenia els coneixements universitaris de química i de mecànica. La química li permetia de familiaritzar-se amb els compostos químics, la seva obtenció, les propietats i les operacions que es duen a terme en un petit laboratori químic. La mecànica, com a enginyer, li obria el camp al coneixement de les eines i procediments per a la fabricació en sèrie a escala industrial.

1.2.3. ESTUDIS DE FARMÀCIA

Amb el títol d'enginyer a la mà ja podia dur a terme una de les seves il·lusions com a emprenedor: concebre un laboratori químic. És aleshores quan sorgeix la vocació de la seva vida, la de farmacèutic. Els productes que com a químic industrial volia fabricar serien precisament **MEDICAMENTS**. Amb una visió innovadora de futur, es veia com a inventor i preparador, més que com a dispensador de noves fórmules.

Pere Viñas va triar fer aquest pas crucial de prosseguir els seus estudis a la Facultat de Farmàcia, que a partir de 1874 ja estava situada a la dreta del Pati de Ciències de l'edifici de la plaça de la Universitat. Seguí la carrera segons el Pla d'Estudis del Reial decret de 31 de juliol de 1900 de la reina regent Maria Cristina, que modificava l'anterior Reial decret de 24 de setembre de 1886. Aquest nou pla d'estudis incloïa, a més de les assignatures químiques, altres assignatures noves per a Pere Viñas, sempre aplicades a la Farmàcia: Tècnica Física, Mineralogia i Zoologia, Botànica, Matèria Farmacèutica Vegetal, Anàlisi Química d'Aliments, Medicaments i Verins, Farmàcia Pràctica i Legislació i Higiene Pública.

Pere Viñas acabava la carrera de Farmàcia el 21 d'octubre de 1908. Era ja farmacèutic i enginyer químic.

Pere Viñas Dordal, en 1908

1.3. FORMACIÓ A L'ESTRANGER

1.3.1. FORMACIÓ ACADÈMICA

Per tal de complementar els seus estudis, encoratjat pel seu germà, es va desplaçar a Roma, on es va inscriure en el curs 1908-1909 de l'Istituto Chimico-Farmaceutico de la famosa Università degli Studi de la capital d'Itàlia. En aquesta universitat va perfeccionar els seus coneixements d'anàlisi ponderal i volumètrica, anàlisi toxicològica i zooquímica i anàlisi bromatològica.

Bibliografia:

- Monforte Lusa, G, Roca Rosell, A., *Historia de la ingeniería industrial. La escuela de Barcelona (1851-2001)*, Colecciones Documentos de la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona, 2005, 15 (5), pp. 1-42.
 - Monforte Lusa, G., *El traslado de la Escuela de Ingenieros al edificio de la nueva universidad (1873)*, Colecciones Documentos de la Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona, 1998, 8(7), pp. 3-30.
 - “Creación de la Carrera de Ingenieros Industriales. Programa de Enseñanza. Cuadro de Profesores. Real Decreto de 4 de Septiembre 1850”, *Gaceta de Madrid*, nº 5900 (8-9-1850), pp. 1-2.
 - “Plan de Estudios de la Escuela Especial de Ingenieros Industriales (1892-1902)”, Fons de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona (ETSEIB), CAT UB 11(240).
 - “Reglamento Orgánico de la Escuela Superior de Artes e Industrias de Madrid. Real Decreto de 14 de Septiembre 1902”, *Gaceta de Madrid*, nº 261 (18-09-1902), pp. 1180-1181.
 - Expedient nº 33/1905, Viñas Dordal, Pedro; Enginyeria Industrial (1897-1904), especialitat Mecànica; Fons de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona (ETSEIB), CAT UB 11 (240).
 - Expedient nº 33/1905, Viñas Dordal, Pedro; Enginyeria Industrial (1897-1905), especialitat Química; Fons de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona (ETSEIB), CAT UB 11 (240).
 - González Bueno, A., Rodríguez Nozal, R., *Entre el arte y la técnica. Los orígenes de la fabricación industrial del medicamento*, CSIC, Madrid 2005.
 - “Real Decreto modificando los estudios de la Facultad de Farmacia. Real Decreto de 31 de julio de 1900”, *Gaceta de Madrid*, nº 215 (3-08-1900), p. 474.
 - Vitoria, E., “La ciencia química y las industrias nacionales. El progreso de las ciencias y sus aplicaciones”, dins *Ibérica*, 1915, IV (86), pp. 122-124.
-

L'any següent es va inscriure al semestre d'hivern (1909-1910) del Polytechnikum de Zuric, en les matèries de Pràctica Analítica, Pràctica d'Anàlisi d'Aliments, Pràctica de Tècniques Microscòpiques, Química Analítica, Anàlisi de Gasos, Química d'Alcohols i Processos de Tecnologia Química. El curs de Química Analítica estava dirigit pel famós professor Frederick Pearson Treadwell (1857-1918), que en el seu dia havia estudiat Química a Heidelberg com a assistent del professor Robert Bunsen, l'inventor de l'encenedor homònim.

1.3.2. FORMACIÓ PROFESSIONAL A ALEMANYA

Pere Viñas, amb la seva idea de crear una farmàcia amb laboratori annex, va considerar que era necessari adquirir experiència en l'ofici de formular.

Diu Eduardo Vitòria, el fundador de l'Institut Químic de Sarrià, que *“... muchos farmacéuticos se quejan de que no practicaron durante su carrera: y alguno hasta nos ha dicho que en su curso, ni él ni sus compañeros habían tocado un tubo de ensayo... el farmacéutico debe salir de sus estudios habiendo practicado mucho en el laboratorio. ¡Si su profesión es un casi continuo ejercicio de semejantes prácticas!...”*

Veia que a Espanya aquesta experiència seria molt limitada, sense tots els avenços farmacèutics que imperaven a Europa. Va escollir Alemanya, un país que li permetia de conèixer millor les primeres matèries farmacèutiques, la formulació magistral i la gestió d'una farmàcia.

En aquesta època, Pere Viñas va començar quelcom necessari si volia progressar: el coneixement d'idiomes. Durant tota la seva vida, fins i tot en l'educació de les seves filles, va donar una importància cabdal al domini d'altres llengües. Després de l'italià que havia après a

Bibliografia:

- “Certificado de la Regia Università degli Studi di Roma”, luglio 1909. Arxiu familiar de l'autor.
- “Ausweis für Zuhörer über belegte Fächer Eidgenössische polytechnische Schule”, Zuric 1910. Arxiu familiar de l'autor.

Roma, va continuar amb l'alemany i, més tard, amb l'anglès i el francès i, al final de la seva vida, va començar amb el rus, perquè creia que Rússia era una nació amb gran potencial.

En 1908 la indústria química alemanya dominava l'escena mundial. Alemanya disposava de riqueses naturals, la millor xarxa ferroviària d'Europa i una infraestructura científica impressionant. En 1910, al cap de deu anys de la instauració del Premi Nobel, els alemanys havien obtingut cinc premis Nobel de Química, quatre de Medicina i Fisiologia i tres de Física. Alemanya tenia grans fàbriques de matèries primeres, moltes procedents del quitrà d'hulla. La major part dels principis actius existents al món se sintetitzaven a Alemanya. Era el primer país exportador de medicaments.

Per a Pere Viñas, un moianès que no havia sortit de Catalunya, la seva estada a l'estranger va suposar un repte que s'adequava als seus plans de futur: fundar un laboratori innovador.

Va treballar com a auxiliar de la Farmàcia Goethe de Frankfurt am Main. Allà va conèixer les fórmules de prestigiosos doctors alemanys: Dr. Radlauer, Dr. Homeyer, Dr. Aschoff, Dr. Hof, Dr. Clery, etc. De tots ells, el que més el va inspirar en els seus futurs específics va ser el Dr. Radlauer. Allà va tenir accés als diferents catàlegs de principis actius que fabricaven les millors empreses químiques internacionals, moltes d'elles alemanyes: Chemische Fabrik auf Actien (E. Schering), Merck Darmstad, Dr. Madaus, Boehringer, Borroughs Wellcome, Parke Davis, Beiersdorf, etc.

Com a farmacèutic va practicar en l'art delicat d'elaborar específics al laboratori de la farmàcia. Va veure també quins eren els estris, instruments i subministraments que es necessitarien per a la posada a punt d'un petit laboratori en la seva futura farmàcia de Barcelona.

Bibliografia:

- González Bueno, A., Rodríguez Nozal, R., *Entre el arte y la técnica. Los orígenes de la fabricación industrial del medicamento*, CSIC, Madrid 2005.

- Vitoria, E., "La ciencia química y las industrias nacionales. El progreso de las ciencias y sus aplicaciones", dins *Ibérica*, 1915, IV (8), p. 157.

- Andrae, JM., *Specialitäten-Catalog 1909-10*, Frankfurt am Main 1909. Arxiu familiar de l'autor.

2. LA FARMACIA INTERNACIONAL

2.1. FUNDACIÓ

Quan tornà a Barcelona, Pere Viñas ja estava preparat per a fundar una farmàcia-laboratori on aplicar tota la formació tècnica que havia adquirit a l'estranger.

A Espanya, la farmàcia es trobava en un context complicat. A la fi del segle XIX la química substituïa la botànica. Els tractaments deixaven de ser individuals per a obrir la possibilitat d'elaborar medicaments a més gran escala. Les drogueries estaven en auge per la seva facilitat a l'hora de comprar matèries primeres químiques a l'engròs i a baix preu.

La farmàcia havia d'evolucionar. El marc legal de la Llei general de Sanitat de 1855 i les ordenances de Farmàcia de 1860 no facilitaven la modernització imprescindible que es requeria a començament del segle XX encara que s'assegurava el monopoli de l'específic.

Pere Viñas va pensar en una farmàcia moderna que pogués valer-se del renaixement científic dels nous “medicaments galènics”. Aspirava a un centre avançat en la fabricació de medicaments desconeguts a Espanya.

En aquesta època s'albira clarament la separació de dues grans activitats en la professió farmacèutica: la dispensació i la fabricació. Per a Pere Viñas, la seva vocació estava clarament inclinada cap a la segona. L'anhel d'un laboratori que elaborés els seus invents, annex a la farmàcia, formava part del seu projecte de vida.

Era molt difícil que Pere Viñas es pogués establir pel seu compte a causa de l'elevada inversió que requeria obrir una oficina de farmàcia. Fou, un cop més, la inestimable ajuda del seu germà gran, el ja consagrat tenor Viñas, qui li facilitaria la inversió.

A la primavera de l'any 1911, mentre Pere Viñas ultimava tots els detalls i permisos per a l'obertura de la seva farmàcia, el seu germà, el tenor Viñas, tenia molt d'èxit cantant, dins el cicle Wagner, *Tristany i Isolda* i *Tannhäuser* al Gran Teatre del Liceu.

Aleshores no hi havia, com passa en l'actualitat, limitacions en l'establiment de noves farmàcies, ni pel que fa a nombre d'habitants, ni pel que fa a distància. Per tant, Pere Viñas va optar per un local situat al centre neuràlgic d'aquella Barcelona de principis del segle XX, al número 17 de la rambla del Centre, a prop del Gran Teatre del Liceu, on podria escoltar el seu benefactor i tindria a prop la concorreguda Estació de França i el port.

En el disseny de les farmàcies catalanes d'aquella època va tenir-hi un paper rellevant el Modernisme català, nascut en un ambient de burgesia urbana, unit al desenvolupament de l'arquitectura i de la decoració artística.

El dilluns 18 de setembre de 1911 va inaugurar la farmàcia que anomenarà "Farmacia Internacional". A la rebotiga hi situa el laboratori. No va voler anomenar-la "Moderna Farmacia", com era el cas d'alguna a Barcelona. Va donar un pas més, la va distingir amb l'adjectiu "Internacional". Aquesta denominació de "Farmacia Internacional", a més, li va ser concedida oficialment el 29 de gener de 1912 de la manera següent:

"Nombre comercial para distinguir su establecimiento de venta de productos químicos, farmacéuticos, perfumería e higiene, apósitos, vendas, ortopedia, aparatos sanitarios, instrumentos de cirugía y laboratorio de análisis químicos y micrográficos, situado en Barcelona."

En l'acurada targeta d'invitació a la inauguració de la farmàcia s'hi anunciava:

"Los productos químicos de esta casa son de pureza de máxima garantía, analizados escrupulosamente en nuestro Laboratorio, se reciben directamente de las renombradas fábricas Merck Darmstadt, Kalbaum, de Berlín; Boulanger, Dausse et Cie., de París; Bourroughs, Wellcome et Cie., de London; Parke Davis et Cie. de London and New York. Aparatos modernos de Laboratorio de las más acreditadas casas, C.A. Leuts, Franz Bergmann y Relmann, de Berlín; Ernest Leitz, de Wetzlar; Paul Bunge, de Hamburg; Carl Zeiss, de Jena."

La solemne inauguració va ser recollida en diversos diaris locals: *Diari*

de Barcelona, *El Noticiero Universal* i *La Veu de Catalunya* del dimarts 19 de setembre de 1911 i la *Il·lustració Catalana* d'1 d'octubre. Textualment, a *La Veu de Catalunya*, en la seva edició del matí, es deia:

“Ahir va inaugurarse la «Farmacia Internacional» instalada en el número 17 de la Rambla del Centre.

El projecte, direcció artística y pintura de la nova botiga son dels senyors Moragas y Alarma; la instalació elèctrica de don Marcellí Albiol; els cristalls artístichs de Joseph Sanny y W. Dietrichs; els metalls de Pere Cerberó; y els treballs d'ebanista, manyà y paleta dels senyors Isidre Paluzie, Miquel Ferrer y Joan Casadó.

Anotats tots aquests noms creyem que queda fet l'elogi del establiment inaugurat.

Els que varen assistir al esmentat acte foren obsequiats ab tabach, dolços y vins servits amablement pel enginyer químich y propietari de la farmacia don P. Viñas Dordal y pel seu germà l'eminent tenor don Francisco Viñas.”

Per la seva banda, en *El Noticiero Universal*, en l'edició de nit es ressenyava:

“Una gran Farmacia. Barcelona, entre las muchísimas farmacias que posee, cuenta desde hoy con una más, y bajo el punto de vista científico, bien puede decirse modelo en su género.

Fué inaugurada anoche y galantemente invitados por su director el distinguido ingeniero don Pedro Viñas, allá fuimos, Rambla del Centro, número 17, deseosos de poder dar detalles que interesen á nuestros lectores.

Dicho establecimiento que honra á Barcelona, está montado según los adelantos de la ciencia moderna y que su director ha adquirido visitando durante tres años los laboratorios y farmacias más famosos del extranjero, en donde ejerció y practicó su profesión.

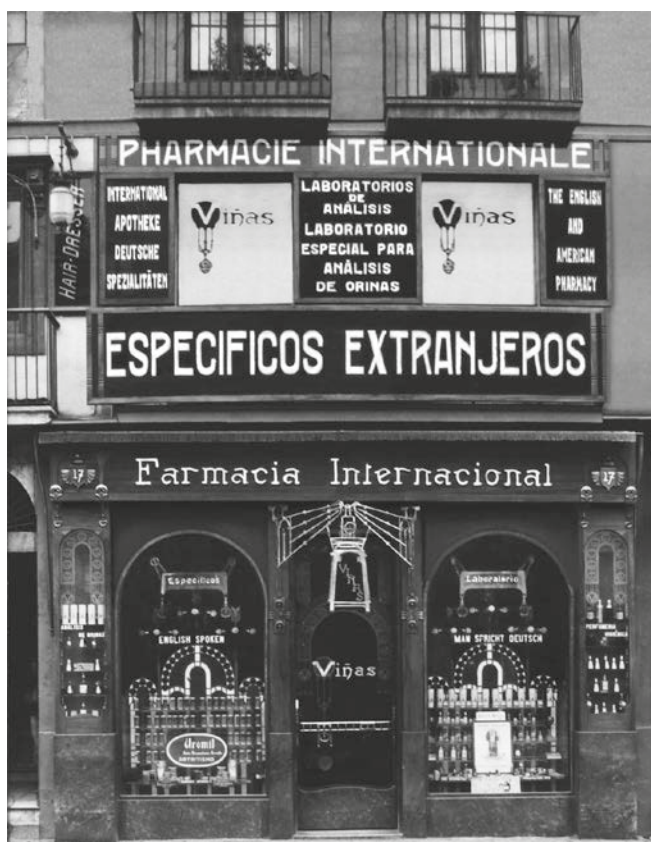
Hemos visto parte del laboratorio, cuyos aparatos son de lo más perfeccionado que hoy se conoce, y en él se analizan todas las substancias antes de ser empleadas para medicación.

Vimos un filtro sistema Berkefeld de una potencia extraordinaria puesto para el servicio del público. Asimismo una balanza médica é infinidad de específicos de la casa, según fórmulas de los más eminentes

médicos extranjeros, especialmente de Alemania y Estados Unidos. La dirección artística, pintura y decorado, á cargo de los señores Moragas y Alarma, produce un efecto encantador. En ella sobresalen los ricos materiales de la ornamentación bizantina, y es un triunfo más del arte decorativo catalán. Los demás artistas que colaboraron con los antedichos, son los señores Albiol, para la instalación eléctrica; Corver, los metales; Peluzie, en la ebanistería; Ferrer, cerrajería; albañilería, Casa.”

El Modernisme i la música, concretament l'òpera, inspiraven aquella farmàcia amb el segell artístic de Salvador Alarma i del seu oncle Miquel Moragas, que, no per casualitat, eren prestigiosos escenògrafs wagnerians del Gran Teatre del Liceu, amics també del tenor Viñas.

A la façana hi destacaven una sèrie de reclams que insistien en la qualitat internacional i nova que tenia aquell establiment. A la part superior, amb caràcters de grans dimensions, s'hi llegia “*Pharmacie Internationale*”, a banda i banda “*International Apotheke Deutsche Spezialitäten*” i “*The English and American Pharmacy*” i, per als clients, en els aparadors inferiors “*English spoken*” i “*Man spricht Deutsch*”. Al centre i en la lletra més destacada de la farmàcia, el rètol “específicos extranjeros”. S'hi ressaltava també que era un laboratori, un laboratori d'anàlisi i un laboratori especial per a anàlisi d'orina.

Façana de la Farmacia Internacional, situada al núm. 17 de la rambla del Centre

Bibliografia:

- González Bueno, A., Rodríguez Nozal, R., *Entre el arte y la técnica. Los orígenes de la fabricación industrial del medicamento*, CSIC, Madrid 2005.
- Bancells, C., Casas, J., Marin, M., Sorni, X., *Farmàcies històriques de Catalunya*, Angle, Barcelona 2007.
- *Boletín Oficial de la Propiedad Industrial*. Año XXVII. nº 612.
- *Diario de Barcelona*, nº 262, martes 19 de septiembre de 1911, p. 13051.
- *El Noticiero Universal*, nº 8122, martes 19 Septiembre 1911 (edición de noche).
- *Il·lustració Catalana*, nº 434, Barcelona, 1 octubre 1911, p. 579.
- *La Veu de Catalunya*, nº 4.429, Barcelona, dimarts 19 de setembre 1911 (edició del matí).
- *El Restaurador Farmacèutic*, Año LXXIII, Barcelona, 15 de marzo 1918, nº 5, pp. 113-118.
- Sorni Esteva, X., *Apunts d'un Segle del Col·legi Oficial de Farmacèutics de la Província de Barcelona*, Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, Barcelona 1998.

2.2. ESPECÍFICS ESTRANGERS

Una de les raons de ser de la Farmàcia Internacional, que la distingia d'altres farmàcies de Barcelona, era la possibilitat d'obtenir específics estrangers. Aquests medicaments els havia seleccionat Pere Viñas, especialment d'Alemanya, fruit de la seva pràctica en aquest país. Els productes es presentaven a la farmàcia de la Rambla en la seva versió original i en diversos idiomes.

Com a exemples tenim:

“Liqueur hamorrhoidal” . *Empfehltsich als dessert-liqueur*. Fórmula del Prof. Dr. Pitt.

“Brause-Magnesia” von Dr. Dietreich per a trastorns digestius i pèrdua de la gana. Una magnèsia tractada amb alcohol i granulada ràpidament.

“Dermatophila”. *Haut crema (nich fettend)*, crema no grassa per a la pell.

“Prof. Stiegel antiseptic Liquid Dentifrice” amb eucaliptus.

“Kummerfeldssches. Wasch Wasser” de la farmàcia Kronen de Berlín amb sofre, glicerina, aigua de colònia, bicarbonat sòdic i aigua de roses per a rentar-se la cara.

“Cholera tropfen” del Dr. Stisch, amb tintura d'opi simple, tintura aromàtica, tintura de valeriana i essència de menta piperita.

“Cold Liver Oil” de Noruega.

“Licord de Brea”, de la farmàcia Central de França.

“Dessert dragées” amb peptina.

Un altre exemple va ser *“Deutschen specialmittel gegen Huhneraugen” Berliner Huhneraugen*. Es tractava d'un callicida alemany, berlinès per ser més exactes, amb col·lodió, alcohol, àcid salicílic i ex-

tracte de cànem indià. Pere Viñas, amb aquest callicida, començava una estratègia, el suport publicitari que sempre va ser una constant en la seva trajectòria innovadora.

Des del mes d'octubre de 1911, tot just inaugurada la farmàcia, fins al gener de 1912, fa inserir al diari barceloní *La Vanguardia* setze anuncis d'un "Maravilloso callicida alemán", que es venia exclusivament a la Farmacia Internacional, Rambla del Centre, número 17. La Farmacia Internacional s'anuncia a *La Vanguardia* 138 vegades fins a l'any 1916, recomanant productes propis o de tercers.

En el formulari original, de la seva pròpia mà, hi ha registrats 168 preparats, molts basats en formulacions estrangeres.

2.3. ESPECÍFICS PROPIS AMB MARCA

Per a protegir les seves fórmules originals, Pere Viñas utilitza les marques de fàbrica. La marca permetia una certa garantia sobre el medicament. Els noms químics són difícils de pronunciar i retenir, tant per als metges com per al públic. Les marques o noms de fantasia, moltes vegades, incloïen prefixos o sufixos que recordaven la patologia, el tractament farmacològic o el component actiu principal. Per al metge, la recepta del medicament per la marca li permetia, amb un simple nom fàcil de recordar, prescriure una fórmula que era moltes vegades complexa i formada per diversos ingredients.

A més a més, la marca apareixia en les publicacions mèdiques i justificava la inversió publicitària, que Pere Viñas duria a terme en els seus productes de la Farmacia Internacional.

Bibliografia:

- Hemeroteca de *La Vanguardia*. Farmacia Internacional. Callicida alemán: desde 1-1-1911 hasta 31-12-1911. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>
- Hemeroteca de *La Vanguardia*. Farmacia Internacional: desde 1-1-1911 hasta 31-12-1916. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>
- "Formulario Pere Viñas". Arxiu familiar de l'autor.

Pere Viñas, el 17 de setembre de 1911, nou dies després de la inauguració de la Farmacia Internacional, va sol·licitar la marca Uromil (núm. 19865); el 14 de novembre, la marca Fett-Fort (núm. 20071), i el 26 d'octubre de 1912, Radio-Salil (núm. 21773).

2.4. PRIMERA PATENT

La Llei sobre la propietat industrial de 1902 prohibia en el seu article 19 les patents de “*preparaciones farmacéuticas y medicamentos de toda clase*” i permetia “*los procedimientos y aparatos para obtener dichos medicamentos*” . Els farmacèutics, per protegir els seus invents, acudien a les patents de models industrials de flascons, càpsules o altres envasos.

El 26 d'agost de 1915, Pere Viñas patentava una farmaciola d'accidents amb caixa de condicionament destinada a tallers, mines, fàbriques i establiments d'importància. La patent de la farmaciola que després va posar a la venda, en citava les dimensions. Construïda en fusta de caoba polida de qualitat superior amb pany especial, contenia 12 ampolletes esmerilades de diversos productes, 18 capsetes per a pols, 6 tubs per comprimits i 6 injectables d'urgència. Disposava d'elements accessoris com ara cotó, gasa, esparadrap, termòmetre, agulles de sutura, etc. Inclouïa un llibre manual de recomanació farmacèutica explicatiu amb figures i gravats sobre els procediments de primers auxilis que calia seguir en casos d'accidents.

Bibliografia:

- Ministerio de Industria, Energía y Turismo. Oficina Española de Patentes y Marcas. Viñas Dordal, 1911-1912. Disponible en <http://historico.oepm.es/buscador.php>
 - “Ley Propiedad Industrial de 6 mayo 1902”, *Gaceta de Madrid*, nº 138, de 18-5-1902, pp. 782-787.
 - Viñas Dordal, P. “Un botiquín con caja de acondicionamiento”, Patente nº P0060860 (26-8-1915).
-

2.5 PRIMERA FÓRMULA AMB MARCA PRÒPIA

Uromil va ser la primera fórmula amb marca de Pere Viñas. Uromil era un granulat efervescent compost per: hexametil-entetramina⁽¹⁾, benzoat de liti, tartrat de piperazina, fosfat disòdic i excipient efervescent. Estava indicat en casos de gota en què predominava un excés d'àcid úric, en els reumatismes crònics, en l'artritis i les manifestacions d'artrisme.

A la Farmacia Internacional, Pere Viñas va editar un quadern científic en què descrivia l'artrisme i les seves conseqüències, la gota, el reuma articular, la litiasi urinària, arenes i càlculs, l'excreció urinària de l'àcid úric des de la infantesa fins a l'edat adulta i els aliments perjudicials per a l'artrític segons el Dr. Walker Hall. També es feia referència a la influència del règim alimentari, segons els doctors Schmid de Berlín i Rossell de Barcelona, sobre la quantitat de purines contingudes en 100 grams de diversos aliments que es transformen en àcid úric; amb això s'estableix el règim alimentari més convenient en els casos de gota. S'explicava que l'ús d'aigües alcalines, com ara les de Sant Hilari, Vilajuïga, Mondariz, Vichy, Contrexéville i altres, coadjuvaven en l'acció dissolvent de l'Uromil.

El quadern científic s'estenia en el valor terapèutic de l'Uromil. Hi apareixien fotografies de personatges eminents com el Prof. Dr. Fl. Joahnnessen de Bergens-Tekniske-Skole (Noruega) després de les seves notables experiències químiques sobre l'àcid úric que havia verificat Pere Viñas al laboratori del Polytechnikum de Zuric, durant la seva estada en 1909.

La fotografia i opinió del Dr. Excm. Sr. D. Amalio Jimeno, antic ministre d'Instrucció Pública, senador del regne i catedràtic de la Facultat de Medicina; la del Dr. Antonio Dos Santos Paiva, metge de la Universitat de Coïmbra, subdelegat de la Salut de Lisboa, i la de l'il·lustre director del Museu Nacional, Excm. Sr. D. José Villegar, que en pocs dies s'havia curat d'un reuma articular al peu dret que li impedia de caminar lliurement; en alemany, la del Dr. Hoffmeister, que havia utilitzat Uromil amb resultats extraordinaris en la gota i el reuma articular.

(1) Al llarg de tota aquesta memòria es respecten les nomenclatures dels components i les indicacions que consten en els documents originals de cada un dels productes que se citen.

També se citava el testimoni de l'eminent mestre Eduardo Mascheroni, director de l'orquestra del Gran Teatre del Liceu, a qui l'Uromil havia curat radicalment en pocs dies d'un dolor reumàtic al braç dret, rebel a tot tractament i que el turmentava des de feia mesos.

Al final del quadern s'assenyalava que l'Uromil estava dosificat amb gran precisió i estava elaborat mitjançant procediments moderns i especials en els laboratoris de la Farmacia Internacional, centre de específics estrangers de la rambla del Centre, número 17, per l'enginyer químic i farmacèutic Pere Viñas, antic alumne de la Universitat de Roma i del Polytechnikum de Zuric.

Per tal d'aconseguir que aquesta fórmula fos ràpidament prescrita, Pere Viñas, farmacèutic amb gran esperit comercial, va invertir en publicitat de manera constant i original.

3. ESTRATÈGIA PUBLICITÀRIA

A principis del segle XX la premsa era el millor mitjà publicitari per a donar a conèixer les marques. S'adreçava a un públic variat, encara que quedava limitada per l'alt percentatge d'analfabetisme existent, superior al 50 %.

A mesura que avançava el segle, els aspectes artístics i la iconografia dels anuncis anava adquirint més rellevància. Els pintors i il·lustradors famosos es dedicaven també a la publicitat de les marques i, així, van sorgir els cartells en els missatges publicitaris.

Pere Viñas donava molt valor a una presentació artística atractiva en l'anunci dels seus productes. Va escollir dos dels millors il·lustradors modernistes de l'època, Ricard Opisso (1880-1966) i Joan García Junceda (1881-1948).

Opisso, que havia treballat com a ajudant de Gaudí, formava part del

Bibliografia:

- "Uromil. Fórmula del Dr. Radlaurs es el mayor disolvente del ácido úrico". Opusculo publicitario, Arxiu Laboratorios Viñas, Barcelona.

grup Els Quatre Gats, al costat de Ramon Casas i Pablo Picasso. Els seus dibuixos s'emmarcaven en l'*art nouveau*.

Junceda era l'il·lustrador dels contes de Josep Maria Folch i Torres i col·laborava en publicacions molt populars com ara *¡Cu-Cut!*, *Papitu* i *En Patufet*.

Des de l'any 1911 fins al final de 1948, durant tota la seva vida professional, Pere Viñas va publicar 1.109 anuncis a *La Vanguardia*. En molts d'aquests anuncis es recull l'opinió sobre l'Uromil d'uns setanta metges repartits per tot Espanya i d'alguns especialistes estrangers. Destaca, per exemple, l'opinió del Dr. Gregorio Marañón: “*El Uromil es un preparado excelente e insustituible en el tratamiento del artritis y de todas las afecciones reumáticas, no vacilando en recomendarlo como una verdadera adquisición en la terapéutica moderna.*”

A partir de l'any 1941 es va deixar d'utilitzar el suport de l'opinió mèdica i es passà a l'anunci redaccional sobre les causes de l'artritis i com es combat. Anuncis que han de ser aprovats per la Censura Sanitària, sempre amb la postil·la legal “*sólo los médicos pueden dar valor a un específico. Someted a su sanción el UROMIL*”.

De tota aquesta publicitat, cal ressaltar vuit anuncis a la portada de *La Vanguardia*, en què ocupa tota la primera pàgina o la meitat compartida amb un altre preparat del laboratori, Ruamba, que se citarà més endavant. En aquest gran anunci, que es repeteix vuit diumenges diferents els anys 1935 i 1936, s'hi veu una il·lustració de Junceda amb una monja hospitalària portant en una safata el pot de l'Uromil i una copa i, en un pla inferior, en requadre, es destaca l'opinió de l'Il·lustre Prof. Dr. Santiago Ramón i Cajal.

Per primera vegada s'utilitzava la portada completa de *La Vanguardia* dominical de manera repetida en suport d'un medicament. Quan compraven aquest diari els lectors quedaven impactats en veure l'Uromil com a protagonista de la primera pàgina.

Bibliografia:

- Mazuecos Jiménez, E.. “El papel de la publicidad en la popularización del medicamento industrial en España”, en *El medicamento de fabricación industrial en la España contemporánea*, CERSA, Madrid 2008, pp 352-382.

LA VANGUARDIA

15 cts.
Año LV. - Número 22.426

BARCELONA
FUNDADORES: D. CARLOS Y D. BARTOLOMÉ GORDÓ

15 cts.
Domingo 26 de enero de 1936

UROMIL

CURACIONES SORPRENDENTES DE
REUMA-GOTA
CIÁTICA
MAL DE PIEDRA
ARTERIOESCLEROSIS
AFECCIONES DE LAS
VIAS URINARIAS
ARTRITISMO

Sólo los médicos pueden dar valor a un específico,
someted a su sanción el UROMIL.

Opinión del Ilustre Prof. Dr. Ramón y Cajal

«He prescrito el Uromil en casos de reuma infeccioso, artritis, manifestaciones gotosas, y siempre que un análisis de sangre acusaba cantidad excesiva de ácido úrico con el peligro de acumularse en articulaciones, cartilagos y vías urinarias. Su acción ha resultado siempre beneficiosa y altamente eficaz, lográndose en poco tiempo el ideal de la terapéutica, aún en casos difíciles en que habían fracasado tratamientos que en general actúan de un modo favorable.»

RUAMBA

Regenera el plasma sanguíneo. Es la alegría
de los niños y la delicia de los adultos.

Desayuno y alimento ideal para los anémicos, convalecientes, delicados del estómago; combate el escrofulismo, neurastenia, reumatismo, inapetencia, clorosis, linfatismo, consunción, etc. Los niños que toman Ruamba, crecen sanos y resisten a las enfermedades propias de su edad.

OPINION MEDICAL.

«Cada vez me convencido de la bondad del producto dietético "Ruamba", que lo utilizo en mis hijos con preferencia a todos los demás preparados.»

Dr. Juan Martínez Sicilia
del Colegio de Médicos de Méjico

Portada de La Vanguardia del diumenge 26 de gener de 1936,
ocupada totalment per Uromil i Ruamba

Bibliografia:

- Hemeroteca de *La Vanguardia*. Uromil. Domingo 21 abril 1935, portada p. 1. Domingo 23 junio 1935, portada p. 1. Domingo 26 enero 1936, portada p. 1. Domingo 23 febrero 1936, portada p. 1. Domingo 5 abril 1936, portada p. 1. Domingo 3 mayo 1936, portada p. 1. Domingo 7 junio 1936, portada p. 1. Domingo 5 julio 1936, portada p. 1. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>

Al diari *ABC* es van publicar en el mateix període 1.098 anuncis d'Uromil. La campanya publicitària es va estendre des de 1911 fins a 1937 a molts diaris i revistes.

La publicitat contribuí al fet que Uromil, el primer específic de Pere Viñas a la Farmacia Internacional, aconseguís en 1915 la xifra de 15.000 flascons produïts. És llavors quan va ser necessari el trasllat de la farmàcia de la rambla del Centre al nou Laboratorios Viñas, que s'instal·là al carrer Claris, núm. 71. Des d'allà, la seva encertada gestió comercial va incrementar-ne la venda fins a més de 180.000 unitats en 1930.

D'aquesta manera, aquesta trajectòria professional és un exemple de com un farmacèutic amb esperit científic innovador, si aquest va acompanyat d'una visió comercial, també original, assoleix resultats òptims.

4. EL LABORATORI FARMACÈUTIC INDUSTRIAL

La indústria farmacèutica europea neix a partir de dos models diferents; units a una cultura, filosofia i religió característiques. El model nòrdic, protestant, en què es valora la feina a la fàbrica amb indústries químiques potents, i el model sud-mediterrani, catòlic, en què preval la tasca artesanal amb laboratoris galènics.

Al nord, bressol de la revolució industrial anglesa i el desenvolupament de la química orgànica farmacèutica amb la síntesi d'alcaloides, el medicament és un producte subsidiari de la indústria química. La indústria de colorants serà l'origen a Alemanya de grans indústries farmacèutiques, entre altres Basf, Bayer i Hoechst; a Suïssa, Ciba i Geigy. Fins i tot als Estats Units, DuPont de Nemours i Dow Chemical procedeixen del colorant.

Bibliografia:

- Hemeroteca *ABC*. Uromil: desde 1-1-1911 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemeroteca.abc.es>

- Hemeroteca Digital. Biblioteca Nacional de España. Uromil: desde 1-1-1911 hasta 31-12-1937. Diponible en <http://hemerotecadigital.bne.es>

- Arca. Uromil. Disponible en <http://www.bnc.cat/digital/arca/>

Al sud, però, el gran protagonista és el medicament que no és un producte secundari de la química industrial. Aquí, la indústria farmacèutica neix de la sobreproducció de les rebotigues de les farmàcies galèniques dirigides, tant tècnicament com comercialment, per farmacèutics.

Foren alguns farmacèutics innovadors els que van fundar les seves indústries farmacèutiques a partir de les seves pròpies farmàcies. En 1917, Luis Máiz, farmacèutic pioner de Sanitat Militar, afirma sobre la indústria farmacèutica:

“... y es que para muchos el nombrar la palabra industria equivale a decir algo que está reñido con la ciencia, la oyen con tono despectivo y aun creen que un hombre de ciencia cercena su dignidad al ponerse al servicio de una industria química.”

“La mayoría de los farmacéuticos no pueden intervenir directamente en la preparación de los medicamentos en sus oficinas, sino que tienen que reducirse a dirigir y vigilar a sus subordinados, que son los que en realidad los preparan. Y si esto es así, ¿qué diferencia habrá entre dirigir su preparación en una oficina o hacerlo en una fábrica? ¿Perderá el producto precisión y escrupulosidad por hacerlo una máquina en vez de la mano del practicante?”

“Firmemente creemos que si el farmacéutico no quiere quedar rezagado en la carrera que sigue la actual sociedad, permaneciendo en su oficina sin oír más que los golpes del mortero y las murmuraciones de sus contertulios, ha de arrancar de manos del industrial incompetente la dirección de los centros fabriles, manchar sus manos con los lubricantes de las máquinas y acostumbrarse al ruido de los motores.”

Bibliografia:

- Máiz, L., “La Industria Farmacéutica”, dins *La Farmacia Española*, 1917 (19), pp. 290-292.
- Bosch, F, Fernández, S, Baños, J.E., “El naixement de la indústria farmacèutica a Catalunya (II): Les empreses Nacionals”, *Ann Med.* 2007 (90), pp. 60-67.
- González Bueno, A., Rodríguez Nozal, R., *Entre el arte y la técnica. Los orígenes de la fabricación industrial del medicamento*, CSIC, Madrid 2005.

A Catalunya hi ha diversos exemples de notables emprenedors, com ara Joan Uriach i Feliu (1834-1907), Salvador Andreu i Grau (1841-1928), Joaquim Cusí i Furtunet (1879-1968) i Antoni Esteve i Subirana (1902-1979), que d'aquesta manera van fundar les seves pròpies indústries farmacèutiques familiars.

5. ESPECÍFICS MÉS SIGNIFICATIUS (1911-1918)

5.1. FETT-FORT

Un dels primers específics de Pere Viñas al carrer Claris va ser el Fett-Fort. Una fórmula a base d'extractes de plantes, fucus, closca sagrada, belladona, regalèssia i compostos iodats. Es presentava com un tractament coadjuvant a un règim per a combatre l'obesitat.

La campanya publicitària d'aquest específic es va plasmar entre els anys 1916-1918, en 41 insercions al diari *ABC*, 40 a *La Vanguardia*, 20 en setmanaris com ara *La Unión Ilustrada* i *Época*, entre altres. En l'anunci estel·lar de Fett-Fort hi figurava una il·lustració de Junceda on apareixia una dama molt obesa. Un cavaller mig agenollat, damunt el cap del qual se sostenia la dona, s'esforçava a ajudar-la per pujar al vagó del ferrocarril. El dramatisme de la imatge era un bon reclam per a Fett-Fort.

Bibliografia:

-Hemeroteca *ABC*. Fett-Fort: desde 1-1-1916 hasta 31-12-1918. Disponible en <http://hemeroteca.abc.es>

-Hemeroteca *La Vanguardia*. Fett-Fort: desde 1-1-1916 hasta 31-12-1918. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>

FUERA-GRASA

La OBESIDAD acorta la vida. Curación rápida con el - FETT-FORT - compuesto de vegetales y algas marinas.

FETT-FORT

OBESIDAD

En 15 días se disminuye infaliblemente de 3 a 5 kilos. Es INOFENSIVO; no produce molestia alguna. En la cajita va la explicación científica y manera de usarlo.

De venta: LABORATORIOS VIÑAS - CLARIS, 71 - CENTROS DE ESPECÍFICOS Y FARMACIAS

Anunci de Fett-Fort

5.2. RADIO SALIL

Wilhem Conrad Röntgen (1845-1923) va descobrir els raigs X en 1895. Marie Curie comunica el descobriment del radi en una sessió a l'Acadèmia de les Ciències francesa el 26 de desembre de 1898. En 1903 va rebre el Premi Nobel de Física i en 1911 el de Química. En 1898 el rus Sokoloff va utilitzar la radiació per a l'alleugeriment del dolor de l'artritis juvenil. En aquesta època, molts metges d'Europa i els Estats Units començaven a usar la radiació per al tractament de malalties.

Actualment, la radiació no ionitzant que no produeix lesions cel·lulars forma part de les teràpies físiques en malalties cròniques d'origen reumàtic i en l'alleugeriment de processos dolorosos musculars. Els seus efectes estan basats en la producció local de calor.

El calor augmenta la circulació sanguínia cap a la zona afectada i aporta més oxigen i nutrients al teixit lesionat; estimula el metabolisme i elimina productes residuals, com ara l'àcid làctic. També alleuja el dolor, perquè estimula els termoreceptors cutanis sensitius i en redueix la percepció en el cervell. Altres efectes són l'actuació com a contrairritant, l'increment de l'elasticitat del teixit connectiu i la relaxació dels músculs. Tots aquests efectes de la calor es veuen afavorits si, a més, s'aplica amb un massatge a la zona afectada.

Pere Viñas va sol·licitar la marca Radio Salil el 26 d'octubre de 1912. Aquesta marca la va concebre per a un medicament que produís efectes calorífics semblants a la radiació ("RADIO") i que en la seva composició tingués salicilats ("SALIL"). La seva fórmula original incloïa salicilat de metil, mentol i àcid salicílic com a components principals. A instàncies del Reial decret de l'any 1919 va haver de registrar-lo. Don Manuel Martín Salazar, inspector general de Sanitat, ho autoritzava el 26 de juliol de 1920 amb el número 539.

En 1985 aquesta especialitat farmacèutica era una crema composta de cinc principis actius: salicilat de metil, mentol, àcid salicílic, càmfora i nicotinat de metil. Totes aquestes substàncies estaven autoritzades per a la formulació d'especialitats farmacèutiques publicitàries (EFP) segons el Reial decret 2730/1981 i l'Ordre ministerial que el desen-

volupava de 17 de setembre de 1982 i, per això, va passar a ser un medicament publicitari.

Les indicacions de Radio Salil són l'alleujament simptomàtic de dolors musculars i articulars, com ara lumbàlgia, torticoli, petites lesions esportives i de sobre esforç, esquinços lleus, contusions, torçades lleus i rampes musculars.

El salicilat de metil component fonamental de la fórmula de Pere Viñas és el responsable de la "olor de Radio Salil" característica i inconfusible dels vestidors esportius, posseeix una acció rubefaent, analgèsica i antiinflamatòria.

El mentol actua com a anestèsic contrairritant, bloqueja els botons sensitius de la pell per inhibició del flux de calci a la membrana cel·lular dels receptors del fred i, en conseqüència, produeix una sensació inicial de fred, seguida d'una sensació de calor.

El nicotinat de metil és un analgèsic tòpic d'acció vasodilatadora, que produeix un enrogiment, quan s'aplica la crema, amb un augment de la temperatura i del flux sanguini cutani.

La càmfora és un rubefaent amb efecte analgèsic que estimula la terminació sensitiva nerviosa de la pell.

L'àcid salicílic facilita la penetració de la resta de components.

L'èxit de l'invent de Pere Viñas de l'any 1912 ha estat i continua essent espectacular. Radio Salil és un medicament de referència, recomanat en tots els àmbits esportius. Forma part de l'arsenal terapèutic dels grans clubs de futbol de primera divisió i d'atletes olímpics, i se sol utilitzar durant el preescalfament abans de qualsevol esforç muscular prolongat. També forma part de la farmaciola familiar per al seu ús en la vida diària com a antiinflamatori muscular tòpic d'acció immediata, sense els efectes adversos dels medicaments orals d'absorció sistèmica.

Així, Radio Salil és un clar exemple de medicament que, amb una bona formulació duta a terme a partir d'uns coneixements empírics

elementals, s'ha mantingut en les farmàcies durant més de cent anys; un protagonista destacat de la història de Laboratorios Viñas. S'estima que se n'han venut fins a 30 milions d'unitats, d'aquest medicament.

5.3. RUAMBA

Pere Viñas va sol·licitar, el 15 d'abril de 1916, la marca exòtica Ruamba (núm. 28.453) per a distingir productes farmacèutics nutritius i reconstituents. La seva fórmula era la d'una pols de xocolata a base de cacau, extracte de malt, farina maltada, caseïna, glicerofosfat, glicolat càlcic, fosfat càlcic i sucre. Es presentava com “*El alimento completo para niños y adultos. Desayuno exquisito mezclado con leche o agua caliente.*”

En el registre d'especialitats farmacèutiques de la Direcció General de Sanitat hi consta amb el núm. de registre E.N. 3163.

Bibliografia:

- “Chronik 100 Jahre Anwendungen der Röntgenstrahlen in der Strahlentherapie Deutscher Röntgen Museum”. Disponible en www.roentgenmuseum.de
 - Pastor Vega, J.M., “Termoterapia”, en *Manual de medicina física*, Hartcourt Brace, Madrid 1998, pp 73-90.
 - “Real Decreto 2730/1981, de 19 de octubre, sobre registro de las especialidades farmacéuticas publicitarias”, *Boletín Oficial del Estado*, nº 282 (25-11-1981).
 - “Orden Ministerial, de 17 de septiembre 1982, por la que se desarrolla el Real Decreto 2730/1981 sobre el registro de especialidades farmacéuticas publicitarias, *Boletín Oficial del Estado*, nº 233 (29-9-1982).
 - Jackowitz, A.I., “External analgesic products”, en *Handbook of Nonprescription drugs*, 9th ed, American Pharmaceutical Association, Washington 1990 (32), pp. 81, 887.
 - “Methy Salicylate, Salicylic Acid, Methy Nicotinate, Menthol. Martindale”, *The Compleat Drug Reference*, 38th ed., Pharmaceutical Press; London 2014, pp. 91, 92, 1719, 2553.
 - “Irritants, rubefaciens and vesicants Salicylic Acid. Menthyl Salicylate”, Remington, *The Science and Practice of Pharmacy*, 21st edition, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia 2005, pp. 1065, 1284, 1288.
 - Eccles, R., “Menthol and related cooling compounds”, *J. Pharm Pharmacol*, 1994, 46(8), pp. 618-630.
 - Yano, T., Kanetake, T., Saita, M., and Noda, K., “Effects of l-menthol and dl-camphor on the penetration and hydrolysis of methyl salicylate in hairless mouse skin”, *J. Pharmacobiodyn*, 1991, 14(12), pp. 663-669.
-

A *La Vanguardia*, durant el període 1918-1938, hi van aparèixer 684 anuncis de Ruamba. En destaquen, un cop més, 5 portades de l'any 1936. Els il·lustradors modernistes Junceda i Opisso, que col·laboraven amb Pere Viñas, van dibuixar els reclams adreçats a les mares, amb textos com ara:

“¡Madres! acordaos que el Ruamba os es necesario en la época del embarazo y lactancia, no hay mejor DESAYUNO o MERIENDA tan exquisita y nutriente para vuestros hijos como una cucharadita de este nuevo alimento mezclado en leche o agua caliente.”

Es recomanava com a reconstituent de primer ordre per a NENS i ADULTS, convalescents, anèmics, neurastènics, delicats d'estómac i homes de negocis. Ruamba es podia adquirir en farmàcies, centres de específics i botigues de queviures. Aquest complement va obtenir la medalla d'or en l'Exposició d'Higiene de Barcelona de 1919.

En certes ocasions, com ja havia assajat amb l'Uromil, la publicitat recolzava sobre opinions mèdiques, en aquest cas la de l'Il·lustre Dr. Francisco Vidal Solares (1854-1922), fundador de l'Hospital de Nens Pobres de Barcelona.

En *ABC* es van inserir 321 anuncis de Ruamba durant el període 1918-1937. Van aparèixer també en *El Sol*, *Mundo Gráfico*, *La Voz*, *El Imparcial*, *Luz*, *La Libertad*, *La Publicidad*, *Esplai*, *La Veu de Catalunya*, *El Diluvio* o en la *Revista Ibero-Americana de Ciencias Médicas*. Ruamba tingué un gran èxit; se n'arribaren a vendre, durant els anys trenta, unes 150.000 unitats anuals.

En 1946, dos anys abans de la mort de Pere Viñas, es va produir un fet que va canviar la trajectòria d'aquest preparat. Va aparèixer a Espanya el Cola-Cao, que fou i és un referent de la xocolata soluble. Aquest va substituir Ruamba. La fórmula del Cola-Cao avantatjava Ruamba per la seva solubilitat. A més, la seva cançó popular radiofònica va fer d'aquest producte un líder de mercat.

Així, Ruamba és un exemple de la diversificació que Pere Viñas imprimeix al seu negoci. Entra al camp de l'alimentació i en la venda a fora del canal de la farmàcia.

RUAMBA

poteroso Reconstituyente

¡MADRES! acordaos que el RUAMBA os es necesario en la época del embarazo y lactancia, también conviene a vuestros tiernos hijos, si queréis que crezcan sanos y resistentes a las enfermedades propias de la niñez. No hay para ellos desayuno o merienda TAN RECONSTITUYENTE como es una cucharada del exquisito RUAMBA mezclado en la leche, la que aumentará cuatro veces su valor nutritivo. **HOMBRES DE NEGOCIOS — NEURASTÉNICOS — DE DEBILIDAD SENIL — ALBUMINÚRICOS — DELICADOS DEL ESTÓMAGO**, tomad el RUAMBA todas las mañanas en forma de chocolate, y de la manera más agradable, regeneraréis vuestro organismo enfermizo.

OPINION MEDICAL

Dr. VÍÑAS:
Que estas líneas le sirvan de agradecimiento por su excelente preparado RUAMBA. — Los resultados que me ha dado, tanto en mi familia como a los enfermos a quienes lo he recetado, superan a los obtenidos por todos sus similares hasta hoy conocidos. — Lo recomiendo, pues, a los **dispépticos**, a los **anémicos**, a las recién paridas y, en general, a los jóvenes de **intolerancia gástrica** y de **inapetencia** inquietante, así como a los niños en la edad de su crecimiento, y le felicito a Vd. muy de veras.

Calle Alfonso XII - BARCELONA

Dr. Lorenzo Sanjuán

LABORATORIOS VÍÑAS-CLARIS 71-BARCELONA

Anunci de Ruamba il·lustrat per Opisso

Bibliografía:

- Hemeroteca de *La Vanguardia*. Ruamba. Desde 1-1-1918 hasta 31-12-1938. Domingo 26 enero 1936, portada p. 1. Domingo 23 febrero 1936, portada p. 1. Domingo 5 abril 1936, portada p. 1. Domingo 3 mayo 1936, portada p. 1. Domingo 7 junio 1936, portada p. 1. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>
- Hemeroteca *ABC*. Ruamba. Desde 1-1-1910 hasta 31-12-1937. Disponible en <http://hemeroteca.abc.es>
- Hemeroteca Digital. Biblioteca Nacional de España. Ruamba. Desde 1-1-1919 hasta 31-12-1937. Disponible en <http://hemerotecadigital.bne.es>
- Arca. Ruamba. Disponible en <http://www.bnc.cat/digital/arca/>

5.4. ALTRES ESPECÍFICS: MALTOGEN, SEPTOFORM, NOVOTROPINA, HEMOCALCÍN VITAMINAT, GELOSÁN, SEDOBRINA I PEPTOCIDÍN

En el període 1916-1918 Pere Viñas va obtenir diverses marques:

• MALTOGEN

El 16 d'agost de 1916 (núm. 27631) per a una fórmula a base d'extracte de malta en pols, fòsfor d'origen vegetal i arsènic assimilable. Era un reconstituent enèrgic indicat en les convalescències, desnutrició i neurastènies.

• SEPTOFORM

L'1 de novembre de 1916 (núm. 29397), registrada posteriorment en dues presentacions: Septoform gotes i Septoform pomada. Septoform gotes el 3 d'agost de 1945, núm. de registre E.N. 6934, a base d'essència de pi *pumilio*, efedrina, càmfora, mentol i oli tècnic de vaselina, com un líquid bactericida i emol·lient que disminueix l'esternut, cura els refredats nasals i destrueix els gèrmens de les malalties infeccioses.

En el prospecte s'indicava “*verter unas gotas en el pañuelo, respirando muy a menudo su agradable perfume, se evitan y curan rápidamente los resfriados destruyendo los gérmenes de la Grippe*” .

Septoform pomada, núm. de registre E.N. 7572, de 7 de gener de 1945, a base d'essència de pi *pumilio*, mentol, p-amino-fenil-sulfamida, clorur d'efedrina, càmfora, eucaliptol i vaselina filant.

• NOVOTROPINA

L'1 de novembre de 1916 (núm. 29398) per a un específic a base de papaverat d'atropina, que modificava la secreció gàstrica, disminuïa l'acidesa estomacal i suprimia els espasmes pilòrics.

• HEMOCALCÍN VITAMINAT

El 16 de març de 1917 (núm. 30124). Registrat posteriorment en dues presentacions: pastilles i pols. Les pastilles, el 19 de gener de 1945 (núm. de registre E.N. 5705), a base de gluconat càlcic, glicerofosfat de calci, fosfat de calci, vitamina B1, vitamina C, mantega de cacau,

cobertura de cacau i sucre.

La pols, registre del 28 d'agost de 1945 (E.N. 6933) contenia, a més, hipofosfit càlcic, lactofosfat càlcic i lactosa. Es recomanava com a coadjuvant en la tuberculosi, raquitisme, escrofulosos i osteomalàcia.

- **GELOSÁN**

El 26 de març de 1917 (núm. 30428), per a un específic a base d'agar-agar, *Rhamnus frangula* i *Rhamnus purshiana*. S'indicava com a remei vegetal regulador de les funcions de l'intestí per a combatre el restrenyiment crònic.

- **SEDOBRINA**

El 27 de novembre de 1917 (núm. 31662), registrada el 26 de juny de 1920, era un líquid a base de bromur sòdic i brou vegetal lleguminós. Aquest medicament es recomanava com a sedant líquid amb gust de brou vegetal.

- **PEPTOCIDÍN**

El 23 de febrer de 1918 (núm. 32289) per a estimular la secreció gàstrica amb pepsina, àcid clorhídric i ferments digestius.

6. ESPECIALITATS FARMACÈUTIQUES MÉS SIGNIFICATIVES (1919-1948)

6.1. CANVIS LEGISLATIUS

A partir de 1919 neixen tres figures que seran emblemàtiques per a un laboratori farmacèutic: l'Especialitat Farmacèutica, el Registre de Medicaments i el Director Tècnic.

La primera definició d'especialitat farmacèutica es troba en el Reial decret de 6 de març de 1919. En el seu article 11è es defineix per primera vegada en la història del medicament la documentació necessària per al registre que cal que “*de forma concisa detallar la fórmula cualitativa completa y la cuantitativa de los elementos a que deba su acción terapéutica el preparado y algunas consideraciones fun-*

damentando las razones tenidas en cuenta para disponerle en forma especializada”.

L'any 1924, pel Reial decret de 9 de febrer, s'estableix l'obligatorietat de disposar d'un Director Tècnic Farmacèutic.

En tot aquest marc legislatiu, Pere Viñas desenvolupa els seus nous medicaments.

6.2. KASUGA

El 22 d'agost de 1919 va sol·licitar la marca Kasuga amb el núm. 36297. Aquesta marca de connotacions japoneses era coneguda per ser la denominació d'un gran santuari fundat l'any 768 a la ciutat de Nara i, també, per ser el nom d'un dels creuers cuirassats de l'Armada Imperial Japonesa. Pere Viñas la va utilitzar per a un medicament antitussigen.

Kasuga era un xarop de sabor molt agradable a base de sulfoguayacolat potàssic, fosfat de codeïna, essència de Niaouli i xarop d'escorces amargues. El va registrar el 2 d'abril de 1921 amb el núm. 1145.

Fins a l'any 1945 van aparèixer a *La Vanguardia* 194 anuncis d'aquest medicament on es podien llegir frases com ara:

“Esta noche no toserá Ud. si toma bálsamo Kasuga”

“El Bacilo de Koch y el Kasuga”

“El Kasuga y las graves afecciones catarrales”

“Noches de tos, noches de tormento”

“Kasuga bálsamo anticatarral”

“Tratamiento racional contra la tos”

Bibliografía:

- “Reglamento para la elaboración y venta de especialidades farmacéuticas”, Real Decreto de 6 de marzo 1919, *Gaceta de Madrid*, nº 72, (13-3-1919), pp. 934-936.

- “Reglamento para la elaboración y venta de especialidades farmacéuticas”, Real Decreto de 9 de febrero 1924, *Gaceta de Madrid*, nº 44 (13-2-1924), pp. 779-783.

- Hemeroteca de *La Vanguardia*. Kasuga. Desde 1-1-1925 hasta 31-12-1945. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>

6.3. THUS-SERUM

En el camp dels antitussígens, aprofitant l'èxit de Kasuga, transcorre-guts dos anys de la seva comercialització, Pere Viñas sol·licita la mar-ca Thus-Serum (núm. 42717) l'11 de juny de 1921, de denominació molt diferent, però associada a la tos. Aquest nou medicament estava indicat per a la tos dels infants i el presentaria només a pediatres. Thus-Serum infantil era un xarop amb un sabor molt agradable i amb una fórmula molt semblant a Kasuga, però sense fosfat de codeïna i amb xarop de polígala. Es va registrar el 8 de setembre de 1923.

D'aquesta manera va disposar de dos productes amb fórmules molt similars, però amb marques diferents. Amb aquesta estratègia, que Laboratorios Viñas utilitzarà amb freqüència al llarg dels anys, va aconseguir que a través de la marca es pogués diferenciar el medica-ment de prescripció del qual al metge no li agradava veure publicitat, del medicament que s'anunciava a la premsa per al públic en general.

6.4. SEPTOMIDA

Pere Viñas va sol·licitar la marca Septomida (núm. 276154) el 21 de desembre de 1946. El medicament es denominaria Talco Septomida Vitaminado. Era una pols grassa hidratant, regeneradora i cicatritzant. El va registrar el 19 d'octubre de 1948, poc abans de la seva mort, amb el núm. E.N. 11403. La seva fórmula era a base de talc com a component majoritari, àcid bòric, lanolina, licopodi, p-amino-fenil-sulfamida i vitamina A.

Amb aquest medicament es diversificava el vademècum del labora-tori amb un tractament per a les malalties de la pell. Es va presentar com un producte indispensable per a la higiene dels infants, de gran utilitat després del bany.

D'aquesta manera s'iniciava la que seria una de les grans especialit-zacions de l'empresa: la dermatologia.

7. EL COL·LEGI DE FARMACÈUTICS I L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA DE 1929

En 1925 el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona travessava una situació econòmica crítica. El 30 d'agost de 1925 Josep Pla Vila és destituït com a president. Pere Viñas, en aquesta època, ja gaudia de reconegut prestigi en el món farmacèutic i empresarial. Com a farmacèutic va decidir de col·laborar amb aquesta institució. En la nova Junta, sota la presidència de Josep Fabregat Rovira, Pere Viñas és elegit tresorer. Aquest càrrec de confiança i responsabilitat, en aquells moments difícils, li fou renovat el 5 de juny de 1926, any en què el Col·legi es va traslladar al carrer de Llúria, número 48. El 3 de juliol de 1928 fou ratificat en el càrrec fins a l'1 de juny de 1930.

En aquest període, el Col·legi va instal·lar una farmàcia retrospectiva al Poble Espanyol, aleshores en construcció, dins el recinte de l'Exposició Internacional de Barcelona que inaugurarien el rei Alfons XIII i la reina Victòria el 19 de maig de 1929.

Pere Viñas va gestionar la participació del Col·legi en l'Exposició i, a més, presentà els seus productes al Palau de la Indústria Química del recinte esmentat. Altres empreses catalanes, com ara Andreu i Fills o Uriach i Cia., també van presentar els seus productes en aquesta mostra.

La revista *El Restaurador Farmacéutico* al·ludeix, en un article, a l'estand núm. 56, corresponent a Laboratorios Viñas:

“Nuestro querido colega y amigo don Pedro Viñas Dordal, que en la Directiva de nuestro Colegio Oficial de Farmacéuticos ejerce el cargo de Tesorero, con el gusto artístico que le caracteriza, encomendó su stand al eminente artista don Salvador Alarma y éste concibió una vitrina de abedul combinado con elementos metálicos, concepción de carácter oriental que lleva el sello inconfundible de tan famoso artista, gloria de nuestra tierra, y se distingue por su riqueza y gusto refinado; sus líneas puras son de una elegancia encantadora, al mismo tiempo que constituyen un trabajo originalísimo. La carpintería es obra de la casa Puigdengolas.”

En aquell estand s'exposaven Uromil, Ruamba i Sedobrina. Salvador

Alarma, amic de Pere Viñas, hi col·laborava artísticament, de nou, com ja havia fet en la Farmacia Internacional divuit anys enrere.

La seva participació en la Junta del Col·legi de Farmacèutics durant un lustre és un exemple de com un farmacèutic empresari, obert de mires, s'invocra en la institució a què pertany i hi aporta la seva experiència.

8. LLICÈNCIES DE PRODUCTES

Per al creixement de la seva empresa, Pere Viñas considerava que, a més de les seves pròpies invencions, convenia també obtenir llicències de productes originals estrangers. Va intuir que fabricar a Laboratorios Viñas una varietat de productes forans innovadors era una oportunitat. El pilotatge, la necessitat de nova maquinària i el desenvolupament del procés industrial, al qual, com a enginyer, estava familiaritzat, li conferien un *know-how* molt útil per al futur de la seva empresa. Aquests productes li permetrien, també, introduir-se en nous camps terapèutics i comercials que, més endavant, es desenvoluparien amb èxit.

Totes les llicències les va aconseguir després de diversos viatges per Europa en el marc d'una política espanyola molt tancada a la competència estrangera. Hi havia un proteccionisme aranzelari en defensa de la producció nacional. Es volien substituir les importacions per producció espanyola. En el Reial decret de 23 de desembre de 1931 apareixen els contingents d'importació que afecten molts productes.

Amb el nou règim, després de la Guerra Civil, hi va haver un rebuig total a tot el que procedia de fora de les nostres fronteres; és el període de l'autàrquic "falangisme econòmic".

Bibliografia:

- Sorni Esteva, X., *Apunts d'un segle del Col·legi Oficial de Farmacèutics de la Província de Barcelona*, Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, Barcelona 1998. Exposició Internacional de Barcelona. Palacio de la Química. Estante nº 56 correspondiente a los Laboratorios Viñas.

- *El Restaurador Farmacéutico*, 1929 (17), pp. 448-449.

Aquesta autarquia o autosuficiència econòmica es va aguditzar quan, el 12 de desembre de 1946, l'Assemblea General de les Nacions Unides va condemnar el règim franquista a un bloqueig econòmic que va durar fins l'any 1950.

Entre les llicències aconseguides per Pere Viñas per a Espanya cal destacar:

8.1. TOKALON. CERA ASEPTINA

De l'empresa Tokalon Swiss Cosmetics va obtenir-ne la llicència d'alguns productes cosmètics com ara Tokalón i Cera Aseptina, productes emprats per a blanquejar el cutis i eliminar-ne les imperfeccions, formulats a base d'òxid de zinc, vaselina líquida, vaselina sòlida, parafina, cera blanca, essència de lavanda i essència de bergamota.

Amb aquesta gamma inicia un altre dels camins de diversificació del laboratori: els productes cosmètics sense prescripció mèdica. La cosmètica arribarà a ser un dels pilars en el futur de l'empresa.

8.2. SALTRATOS

Saltratos, llicència concedida per Continental Proprietaries Co., Ltd., de Londres, es va registrar com a medicament el 2 d'abril de 1921, amb el núm. 1146. La seva fórmula és a base de carbonat, bicarbonat i perborats sòdics i s'utilitza com una sal de bany de peus que provoca un alleujament immediat del dolor. Actualment la marca Saltratos i tots els seus productes són propietat de Laboratorios Viñas.

8.3. MAGNESIA BISURADA

Era un antiàcid conegut a Europa de la International Chemical Co., Ltd., de Londres. Es presentava com una pols a base d'hidrocarbonat de magnesi, carbonat i hidròxid de magnesi, hidrocarbonat de bismut, bicarbonat sòdic i essència de menta. Fou registrat el 8 d'abril de 1927 amb el núm. 8934.

Tant en el cas de Saltratos com en el de Magnesia Bisurada, Pere Viñas va aplicar a Espanya la mateixa estratègia publicitària en la premsa que tan bons resultats li donaven per als seus propis productes.

Fins a l'any 1948 es van comptabilitzar 926 anuncis de Saltratos a *ABC* i 662 a *La Vanguardia*. També s'anuncia, entre altres, a *La Correspondencia de España*, *El Imparcial*, *El Sol*, *El Heraldo de Madrid*, *La Acción*, *La Moda Elegante* (Cadis), *Mundo Gráfico*, *Alrededor del mundo*, *Nuevo Mundo*, *La Esfera*, *La Voz*, *La Libertad*, *La Unión Ilustrada*, *Estampa*, *Crónica*, *Luz*, *La Publicitat*, *La Veu de Catalunya*, *El Diluvio* i *Destino*.

En el cas de Magnesia Bisurada, van aparèixer 1.204 anuncis a *ABC* i 821 a *La Vanguardia*. També s'anuncia en un elenc de publicacions similar al de Saltratos. Pel que fa a Magnesia Bisurada, com a reclam publicitari, Pere Viñas va utilitzar les declaracions de diverses persones que, en el marc de la seva activitat, recomanaven el medicament per als trastorns digestius per excés d'acidesa. Hi apareixen dibuixos del protagonista de l'anunci que encapçala el reclam amb la frase "*Esta persona dice:*" , com ara "*Este TORERO dice: La serenidad es el primer elemento para triunfar en el arte del toreo. El dolor estomacal, gastritis, sería el mayor obstáculo si en estos casos no se tomara la Magnesia Bisurada. Los componentes de este excelente remedio para combatir los disturbios digestivos neutralizan todo exceso de ácido en el estómago y evitan los males digestivos. Pida hoy mismo la Magnesia Bisurada a su farmacéutico*" (Censura Sanitaria, núm. 8686).

Seguint aquest mateix patró, va utilitzar les declaracions de: "*Esta FAMILIA*", "*Esta MECANÓGRAFA*", "*Este DIRECTOR*", "*Esta MADRE*", "*Esta VENDEDORA*", "*Esta AMA DE CASA*", "*Este MARIÑO*", "*Esta TELEFONISTA*", "*Este ABOGADO*", "*Este AVIADOR*", "*Esta INSTITUTRIZ*", "*Este INGENIERO*", "*Este DEPORTISTA*", "*Esta MODISTA*", "*Este CAMARERO*", "*Esta ENFERMERA*" o "*Esta HERMANA*".

8.4. KOLYNOS

El Dr. Newell Sill Jenkins (1840-1919) va ser un dentista pioner als Estats Units que va emigrar a Alemanya. Allà va desenvolupar i va millorar l'esmalt de porcellana amb una patent en 1897. Fou amic i dentista de Wagner. En 1908 va tornar als Estats Units i mantingué correspondència amb el compositor, a qui recomanava que s'instal·lés en aquest país i representés a Amèrica la seva òpera *Parsifal*.

Jenkins va descobrir que els bacteris de la flora oral degraden els carbohidrats i són la causa principal de la càries. Va concentrar els seus esforços a crear una pasta dental que no solament netegés les dents, sinó que també destruís els bacteris buccals. Aquest primer dentífric amb desinfectant el va anomenar Kolynos, una combinació de les paraules gregues que signifiquen “embellidor” i “preventiu de malaltia”. El seu fill va fundar a New Haven, Connecticut, la companyia Kolynos Co.

Bibliografia:

- “Reducción de la importación de determinados productos a contingentes”. Real Decreto de 23 de diciembre 1931, *Gaceta de Madrid*, nº 358 (24-12-1931), pp. 1899-1900.
- “Creación del Instituto Nacional de Industria”. Ley de 25 de septiembre 1941, *Boletín Oficial del Estado*, nº 280 (7-10-1941), pp. 7734-7737.
- Fernández Navarrete, D., “La Política Económica Exterior del Franquismo: del aislamiento a la apertura”, *Historia Contemporánea*, 2005 (30), pp. 49-78.
- Hemeroteca *La Vanguardia*. Saltratos: desde 1-1-1920 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>
- Hemeroteca *ABC*. Saltratos: desde 1-1-1920 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemeroteca.abc.es>
- Hemeroteca Digital. Saltratos: desde 1-1-1920 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemerotecadigital.bne.es>
- Arca. Saltratos: desde 1-1-1920 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://www.bnc.cat/digital/arca>.
- Hemeroteca *La Vanguardia*. Magnesia bisurada: desde 1-1-1916 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemeroteca.lavanguardia.com>
- Hemeroteca *ABC*. Magnesia bisurada: desde 1-1-1919 hasta 31-12-1948. Disponible en <http://hemeroteca.abc.es>
- Magnesia bisurada, *La Vanguardia*, 12 de febrero de 1948. Publicidad: 6 (3-4).
- Jenkins NS. Portable meeting apparatus. US Patent No. 585,442 (29-06-1897).
- Dr. Newell Sill Jenkins: progenitor of cosmetic dentistry. *J. Calif Dent Assoc.* 2003;31(8), pp. 626-629.

Pere Viñas, a qui la història de Jenkins, Wagner i Parsifal evocaven records emotius del seu germà, va aconseguir la llicència per a fabricar Kolynos a Espanya. Kolynos es va registrar a la Direcció General de Sanitat el 15 de juny de 1933 amb el núm. D384. En aquest registre es declaraven com a components únicament: timol, essència d'eucaliptus, essència de menta i excipient emulgent. L'excipient constituïa el 97 % de la fórmula. Pere Viñas disposava, per a la fabricació industrial de la pasta, de la fórmula real en què radicava el secret de l'acció també antisèptica del dentífric. Estava formulada a base de carbonat càlcic, sabó medicinal, alcohol, àcid benzoic i benzosulfimida.

Kolynos, la pasta de dents de caps groga, va ser un gran èxit arreu del món. En 1995, Colgate-Palmolive la va comprar per un bilió de dòlars.

D'aquesta manera veiem com el creixement d'una empresa se sustenta, en molts casos, en la conjunció entre la recerca pròpia i la forana per mitjà de les llicències.

9. VINCLES AMB L'ESTRANGER

9.1. VISIÓ INTERNACIONAL

La visió internacional de Pere Viñas, influenciada per la trajectòria professional del seu germà, el tenor, era una qualitat que destacaria en tota la seva vida. Tenia passió pels idiomes. Es va formar a l'estranger, a Alemanya, el país que liderava la química i la farmàcia a tot el món. Va posar l'adjectiu "Internacional" a la farmàcia origen del laboratori. Els seus primers específics eren estrangers.

Després de l'èxit dels seus medicaments a Espanya no es va limitar al mercat nacional; va intuir que els malalts en altres països també podien beneficiar-se de les seves innovacions.

El primer pas va ser registrar a nom seu les marques que volia internacionalitzar. Un cop protegida la denominació, va començar un periple de viatges i contactes per a la gestió dels seus productes a Europa.

En el període anterior a la Guerra Civil, Pere Viñas havia viatjat amb freqüència a París, Brussel·les, Londres i Roma. Va aconseguir d'introduir Uromil i Radio Salil a França i Bèlgica a partir de 1927 i 1933 respectivament.

9.2. GUERRA CIVIL (1936-1939)

El 15 de juliol de 1936 Pere Viñas va marxar de viatge a Lourdes acompanyat de les seves dues filles, Maria i Júlia; allà va estar-hi tres dies per a després dirigir-se a Londres a la recerca d'un col·legi perquè durant l'estiu les seves filles perfeccionessin l'anglès, que ell creia indispensable per a la seva formació. L'esclat de la Guerra Civil el 18 de juliol el va obligar a romandre a l'estranger, a prop de les seves filles.

El 24 d'octubre de 1936, Laboratorios Viñas fou col·lectivitzat a Espanya pel famós decret Tarradellas. El seu nebot i els treballadors de l'empresa van mantenir l'activitat tant com van poder en aquelles difícils circumstàncies.

9.3. MARIA VILARDELL PERMANYER

A finals de l'any 1936 i després d'unes gestions complicades, va aconseguir traslladar la seva esposa Maria Vilardell Permanyer, greument malalta, a París. Fou diagnosticada i tractada per diversos especialistes per a, finalment, ingressar a l'hospital Chateaux d'Oex de Lausana (Suïssa), on, malauradament, moriria el 22 de juliol de 1937.

Maria era la dona que estava sempre darrere de Pere. La unió amb la família Vilardell, d'origen i llarga tradició a Moià, com la família Viñas, també li va facilitar vincles amb la medicina i la farmàcia.

Maria Vilardell era la germana gran de dos metges il·lustres: Josep Maria Vilardell, primer director del Servei de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, i Jacint Vilardell, gastroenteròleg i metge personal del president de la Generalitat Francesc Macià. El germà petit de Maria Vilardell era el farmacèutic Joan Vilardell, propietari de la històrica farmàcia modernista

de la Gran Via, en el laboratori annex de la qual es començaren a elaborar en 1935 els supositoris de glicerina Vilardell.

Per tant, la vida professional de Pere Viñas es desenvolupava en un entorn familiar vinculat al món tant mèdic com farmacèutic.

9.4. REGNE UNIT

Pere Viñas, durant la Guerra Civil, es va establir entre Londres i París. Des de Londres, el propòsit fonamental de Pere Viñas en aquests anys de guerra era la introducció d'Uromil i Radio Salil al Regne Unit. Finalment ho va aconseguir a través de la societat Pharmax Limited. Les marques Uromil i Radio Salil — a Anglaterra, Diuromil i Ralgex, respectivament— es van començar a vendre en 1938-1939. Passava llargs períodes a París per impulsar les vendes de les seves marques Uromil i Radio Salil.

El mes de maig de 1940 Pere Viñas, des de París, va tornar al seu pis del carrer Diputació, 250 —la casa Garriga Nogués de Barcelona—, on, després de gairebé quatre anys d'absència, l'esperaven tota la seva família i amics. En aquest mateix mes de maig la inexpugnable línia Maginot s'esfondrava davant la invasió nazi de França.

A la seva tornada, va ser sotmès a un judici per responsabilitats polítiques i condemnat a pagar una multa de 125.000 pessetes.

9.5. MEDICAMENTS A AMÈRICA

Pere Viñas, per mitjà de Laboratorios Gerardo Ramón, amb el propietari dels quals l'unia una forta amistat després d'haver treballat amb ell a Barcelona, va comercialitzar Uromil, Radio Salil i Sedobrina a l'Argentina i a l'Uruguai. Radio Salil, en aquests països, encara es denomina amb el nom Ratisalil.

Es pot veure com, fins i tot en temps molt difícils de guerra a Espanya i Europa, l'obstinació del fundador d'una empresa li fa superar les adversitats per a tirar endavant el seu projecte.

Diuromil

is a well-known and well-tried specific which has for years been used in Hospitals and Clinics for the

**Speedy relief of Pain caused by ...
RHEUMATISM, FIBROSITIS,
LUMBAGO, GOUT, etc.**

Its properties are well appreciated by Doctors and Specialists who have now issued well over a million prescriptions for Diuromil.

WHAT IS DIUROMIL?

Diuromil is a scientific combination of cleansing, purifying, health-giving salts—effervescent, refreshing and very pleasant to take.

Do not confuse Diuromil with ordinary effervescent salines — it is quite different.

Diuromil is now available for home use from all Chemists.

Anunci de Diuromil (nom amb què es va comercialitzar Uromil al Regne Unit) en la premsa anglesa

Bibliografia:

- "Las colectivizaciones. Decreto Tarradellas", *Diario Oficial de la Generalitat de Catalunya*, 24 octubre 1936.

10. LA RECERCA DE L'EXCEL·LÈNCIA

Pere Viñas, en la seva vida, sempre es va voler envoltar dels millors professionals. El seu perfeccionisme el va dur a contractar artistes reconeguts per a diferents projectes. Així va ser com Moragas i Alarma van decorar la Farmacia Internacional, Junceda i Opisso van il·lustrar els anuncis dels seus medicaments i, com a mecenes, va encarregar el Crist de l'església parroquial de Moià i el mausoleu del tenor Viñas als famosos escultors Asorey i Benlliure, respectivament.

10.1. EL CRIST DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE MOIÀ

Pere Viñas estava enamorat de la seva terra natal i del seu patrimoni artístic desaparegut durant la Guerra Civil i que volia reconstruir. Cap als anys quaranta es va fer càrrec de les despeses de la reconstrucció de l'altar major de l'església parroquial, amb la intervenció de l'arquitecte Cèsar Martinell, del Gran Teatre del Liceu, seguint els esbossos dels escenògrafs Alama i Mestres Cabanes, amics de Pere Viñas. També l'il·lusionava que la capella del Santíssim albergués un Crist crucificat de gran qualitat. Va anar a demanar consell als monjos benedictins de Montserrat, que li van recomanar l'escultor gallec Francisco Asorey (1889-1961). El 22 de novembre de 1947 va viatjar a Santiago de Compostel·la per signar el contracte per a la realització d'aquella gran escultura.

El Crist d'Asorey és una de les obres de temàtica religiosa més importants d'aquest artista que es poden visitar a Moià. És un Crist jove, vencedor, que regna serè amb el cap erecte des de la creu, a manera d'una Majestat característica del romànic.

10.2. EL MAUSOLEU DEL TENOR VIÑAS

Pere Viñas va desitjar també homenatjar el seu germà Francesc amb la construcció d'un panteó al cementiri de Montjuïc, on serien traslladades les seves restes mortals. Va escollir l'escultor valencià Mariano

Benlliure (1862-1947), que ja havia esculpit un bell mausoleu per a un altre tenor, el de Julián Gayarre, de qui era amic, al cementiri de Roncal (Navarra), el seu poble natal. Qui havia de dir que les tombes dels dos humils pastors en la seva infància serien obra del mateix escultor! Era el mateix Gayarre, que havia estat present en el debut del tenor Viñas al Gran Teatre del Liceu el 9 de febrer de 1888, qui havia anunciat: “*Viñas, dejo el Lohengrin para ti*”, alhora que li regalava un vestit superb que el jove principiant Francesc va lluir en ocasions memorables durant dos lustres.

Mariano Benlliure ressalta tres belles figures en el mausoleu sufragat per Pere Viñas: a l'esquerra, Lohengrin, el cavaller del cigne amb escut i casc alat; al centre, Parsifal, elevant el calze, i a la dreta Tristany, amb l'espasa desembeinada.

Amb aquests exemples s'uneix en una mateixa persona la recerca de l'excel·lència, l'amor a la seva família i l'estima al seu poble, com també el seu sentiment religiós.

Bibliografia:

- Llenas, Sch. P., P. Francesc, “El Crist de Moia”, *La Tosca*, 1984 (408), pp. 6-7.
 - Abancó, J., “En Pere Viñas”, *La Tosca*, 1996 (543-544), pp. 18-19.
 - Portet i Capdevila, R., “El Crist d'Asorey”, *Modilianum*, 1991 (4), pp. 3-16.
 - Iglesias Badonado, M., *Francisco Asorey, escultor galego* [tese de doutorament], Servicio de Publicaciones. Universidad de Santiago, Santiago de Compostela, 2015, pp. 273-279.
 - Nolla, J, Puig, M., *Muertos ilustres en los cementerios de Barcelona*, Angel Editorial, 1ª ed., Barcelona 2007.
 - Gregori, L de, *Francesc Viñas. El gran tenor català fundador de la Lliga de Defensa de l'Arbre Fruiter*, Barcelona 1935.
-

Mausoleu original de l'escultor Marià Benlliure, erigit per encàrrec de Pere Viñas al cementiri de Montjuïc en honor del seu germà, el tenor Francesc Viñas

11. ÚLTIM PROJECTE

En 1924, Pere Viñas havia ampliat la fabricació dels seus productes en un nou recinte del carrer Quevedo, al barri barceloní de Gràcia. En els últims anys de la seva vida va comprar, igualment en aquesta mateixa zona i amb vista a una futura expansió, un extens terreny entre els carrers Torrent d'en Vidalet i Torrijos, on pensava traslladar tota la seva empresa. Arribà a signar els plànols dels nous Laboratorios Viñas al Torrent d'en Vidalet. Aquest va ser el seu últim projecte.

La mort sobtada l'1 de novembre de 1948, a causa d'una septicèmia, a gairebé setanta anys d'edat, va fer que no pogués veure aquest últim somni realitzat.

Amb la seva mort desapareixia l'impuls individual d'aquest farma-

cètic innovador. Fou necessari un equip humà pluridisciplinar per a continuar el seu llegat.

12. EL LLEGAT

Pere Viñas, durant tota la seva vida, es va regir per tres valors que considerava fonamentals, les tres “efes” de Fe, Família i Feina, i, a cada un d’aquests valors, li va agregar una quarta “efa”, la de Fidelitat. Transcorreguts més de cent anys des de la seva fundació, aquests tres valors encara perduren en l’empresa.

Pere Viñas ens va llegar la implicació directa de la família en el laboratori. Avui dia, la meua filla, farmacèutica, al costat de tres dels meus nebots, formen part de la quarta generació compromesa amb el laboratori. Ells també entenen que, per damunt de tot, és fonamental preservar la unitat familiar que sempre hem mantingut. El gran enemic de les empreses familiars rau més en les dissidències internes entre els seus propietaris que en els avatars que arriben de l’exterior.

La fidelitat i la perseverança en la feina són altres dels seus llegats. D’aquesta fidelitat també n’és partícip el personal del laboratori. Actualment hi ha a la plantilla de l’empresa vint persones amb més de quaranta anys de dedicació professional al laboratori.

Pere Viñas, davant les adversitats, com ho van ser la Guerra Civil o les diferents crisis sofertes per la indústria farmacèutica, va mostrar sempre una gran capacitat de resolució per a superar-les amb èxit. Aquesta resiliència és un altre dels seus llegats que va quedar patent el 29 d’abril de 1993, quan l’empresa va patir la retirada del mercat d’un medicament (Nevrotal) que representava el 60 % de la seva facturació. La solució òbvia i consensuada pels experts passava per un expedient de reducció dràstica de la plantilla. La direcció de Laboratoris Viñas, prioritzant els aspectes socials i humans, i per sobre d’interessos crematístics o de beneficis personals, va poder superar aquesta adversitat sense acomiadar cap empleat.

També ens va llegar la seva gran capacitat d’innovació, present en la seva feina i reflectida en els seus productes. Actualment, la R+D+i

(recerca, desenvolupament i innovació) continua essent una ferma aposta del laboratori que ha originat nombroses patents i productes originals. Com a conseqüència d'això, el vademècum actual de Laboratorios Viñas destaca per la seva originalitat i per la singularitat d'alguns dels seus medicaments.

Amb els seus específics, els seus complements alimentaris i els seus productes cosmètics, Pere Viñas, des de l'inici, va basar la seva política comercial en la diversificació dels seus productes. Actualment, els medicaments de prescripció, els publicitaris, els productes sanitaris, els complements alimentaris i els productes cosmètics continuen essent la base de la política comercial de l'empresa que ha anat focalitzant la seva activitat en el camp de la dermatologia, especialitat en la qual el nostre laboratori és tot un referent.

Però, per a mi, el seu gran valor està en la “efa” de Fe; Pere Viñas va ser una persona bona i humil. Aquestes qualitats extraordinàries han estat sempre un exemple a seguir per part dels seus descendents. Per a aquesta petita empresa que és Laboratorios Viñas, les 240 famílies que la componen són l'actiu més important que posseeix. Aquest esperit explica les llargues fidelitats, l'alt compromís i el bon ambient que envolta un projecte empresarial.

Avui, si fos aquí, ens transmetria a tots la il·lusió i l'entusiasme que portava a dins. Ens diria ben alt: “Endavant, fins als 125 anys!”

Gràcies, *avi!*

